Mājas Draugs

3. GADS NOVEMBRIS, 1952 11./32./NR.

TĀ NU PALIEK TICĪBA, CERĪBA, MĪLESTĪBA...

Mākslinieka Anša Bērziņa zīmējums 1.Korint.vēst.13.nod.13.pantam.

MĀCĪTĀJS OSVALDS GULBIS

TRĪS ZVAIGZNES

18. NOVEMBRA ATCEREI

DAŽA lapa lāga nešķiras, un pāršķirta, tā gribas atkal atšķirama. Pie tādām lapām, šķiet, pieder arī tikko aizšķirtā. Tā kā gribētos vēl paskatīties. Un mēs atšķiram un skatāmies.

Vai tas ir kalns vai tikai krauja? Nē, laikam, tomēr kalns. Stāvs kā tornis un melns kā tikko darvots jumts. Bēdu kalns. Kas tajā kāpis, zin, cik tas ir stāvs un - melns.

Un pašā kalna galā - koks. Kādreiz - kā visi koki. Kā milzis savu galvu, tā viņš, gandrīz vai pirkstgalos stiepdamies, savu galotni cēla pretim saulei. Un savus divi zarus izplētis kā divas stipras rokas, gandrīz vai tirpdams, viņš tajās turēja biklu putnu lizdas. Bet rudens vēji nolauza galotni, putni aizbēga, un viņa zarus ļaudis nocirta malkai. "Nu tev jākalst, nu tev jākalst!" auroja vēji, noraudami viņam beidzamo lapu. Cits koks arī būtu nokaltis, bet viņš nenokalta, jo nu viņš bija krusta koks. Un krusta koks nenokalst...

Bet zem krusta koka, tumšā naktī un rudens vējos, gaiša kā parādība - māte ar bērnu.

Kas mātei bēdu kalnā meklējams? Lai nāk tur tie un vēdinās, kas grēkiem pieputējuši. Māte ir kā tikko iedegta svece. Nav vējā liekama. Mātes vieta ir mājā. Pie šūpulīša. Kad vēji grabina logu slēģus, viņa dzied savu mātes dziesmu, un bērns pat nenojauž, cik ārā baiga nakts... Bet varbūt, ka šai mātei māju nemaz nav, un, varbūt, ka krusta koks viņas vienīgais aizvējš. - Jeb varbūt viņa gaida ko, un varbūt nemiers viņu dzinis mieru rast - zem zvaigznēm. Bet visa debess tumša, un tikai pašā pamalē kā tīrais Dieva brīnums mirdz trīs spožas zvaigznes. Un viņa pati - kā tā ielauztā niedra pie viņas kājām...

Jā, tā tiešām ir bagāta glezna. Tajā var ilgi raudzīties, un daža laba doma iekrīt prātā. Bet ko gan mākslinieks īsti gribējis teikt? Vai tikai atgādināt to, ko mēs jau tāpat pārāk labi zinām: mēs esam tādas aizlauztas niedras? Vai - modināt tikai sāpīgas atmiņas un vēl sāpīgākus secinājumus?

Bez šaubām, atmiņu mums visiem daudz, it sevišķi novembŗa mēnesī. Un pat ja veselas četrdesmitastoņas zvaigznes, un spožāk kā jebkad, spīdētu pār mūsu galvām, mēs pieminam trīs... Kurzeme, Vidzeme, Latgale... Jo arī Astoņpadsmitais novembris mūsu pagātnē ir tāda lappuse, kas, arī jau aizšķirta, prasās atkal atšķirama.

Bet mēs maldītos, ja domātu, ka 18. novembris ir tikai mūsu diena. Protams, par tām trim zvaigznītēm, kas pirms 34 gadiem iedegās pie Baltijas jūras, visvairāk priecājās tie, kas gadu simteņiem bija raudzījušies tikai apmākušās debesīs. Bet tajā pašā reizē tā bija arī zīme, ka cerība nepamet kaunā, ka Dieva dzirnus maļ lēni, bet labi, ka cilvēces labākās daļas, kopš paaudžu paaudzēm un tiklab vienā, kā otrā Atlantijas okeāna krastā lolotie sapņi - īstenojas, ka rētas dzīst, ka mākoņi izklīst.

Un cik skaista ir tāda zvaigžņota debess, kad visi mākoņi izklīduši! Tādai bija būt pasaulei. Tādu Dievs to radījis.

Bet ja mūsu tēvi bija ausmas, tad mēs esam dziesnas ļaudis. Mēs redzam zvaigznes nevis ataustam, bet norietam. Īsā laikā, gandrīz vai vienā naktī ir nolijis īsts zvaigžņu lietus. Nedaudz gadu desmitos tie ideāli, ko mūsu tēvi domājās jau sasnieguši, mums parādās gandrīz vai nesasniedzamā tālumā. Nedaudz gados desmitiem valšķu ir zaudējušas savu patstāvību, un miljoniem cilvēku sakalti tik smagās važās, kādas mūsu tēvi bija redzējuši tikai mūzejos. Tumsa ir savēcinājusi savus spārnus, un dažiem šķiet, ka Dieva gara balodis, rīta ausmas putns, jau saķerts trīc tās ķetnās...

Un mēs taču esam tie, kuriem bija dzīvot labākā pasaulē! Un mēs taču esam tie, kam šķiet - tāluma vairs neesot!

Visa pasaule tagad ir kā tāds koks ar vētras lauztu galotni. Jo kas tad ir tās trīs zvaigznes, kuŗas cilvēcības apustuļu kādreiz tā cildināja, ka pat daudzinātā Sabas ķēniņiene būtu nobālejusi aiz skaudības? Brīvība, brālība, vienlīdzība. Tiešām, spožas zvaigznes. Bet tās ir izauklējis kristiānisms. Un ja nu pasaule tagad ir kā koks bez galotnes, tad tāpēc, ka tai trūkst kristiānisma smailes, kas velk un norāda - uz augšu!

Ak, vai nu par brīvību un brālību un vienlīdzību netiek arī tagad runāts! Bet īstā brīvība ir tikai tur, kur pāri visiem brīvību nesējiem paceļas Kristus, cilvēka atbrīvotājs no grēka. Un lai cik skaista būtu kāda brālība, neviena brālība nevar būt skaistāka par to, kur Dievs ir tēvs un mēs, Viņa bērni - brāļi. Un vienlīdzība ir laba tikai tad, kad viņas vārdā nevis pazemina, bet - paceļ.

Koks, bez galotnes un bez zaru. Tāda ir mūslaiku pasaule. Krusta koks. Tāpēc jau arī tikdaudz to bēgļu, kas vaimanā un lidinas ap to kā putni, kuŗu lizdas izpostītas...

Un zem krusta māte ar bērnu. Mēs un mūsu jaunā paaudze? Jā. Un mūsu laiku cilvēks vispār. Mūsu laiku cilvēks un viņa nākotne. Ielauzta niedra bēdu kalnā. Un visam pāri - tumsas spārni...

Bet trīs zvaigznes vēl mirdz: Ticība, Cerība un Mīlestība. Un Mīlestība ir tā spožākā.

Nē, mākslinieks mūs nav gribējis tikai skumdināt. Viņš ir vēlējies mūs arī stiprināt: ja arī visas zvaigznes būtu dzisušas, kamēr šīs trīs mirdz, tumsai nebūs uzvarēt.

Taisnība, miljoniem cilvēku piekalti modernā "progresa" galeras solam. Un tavu ironiju! - tie airējoties uz "labākas nākotnes zemi," uz "jaunu pasauli," kur valdīšot brīvība, brālība un vienlīdzība. Kas te vairs pāri palicis no lepnā karalienes tērpa? Tikai

kaila, vātīm pārklāta miesa. Un miljoniem citu cilvēku mūžīgās bailēs - kā senajos rekrūšu ķeršanas laikos, jo "progresa" galerām airētāju nekad nav gana. Bet brīvības mīlestība tāpēc nav mazinājusies. Tieši otrādi. Jo lielāki spaidi, jo lielākas brīvības alkas. Jo smagāka nasta, jo neatlaidīgāka vēlēšanās to nomest.

Sabrukums? Daudz bojā ejas zīmju? Taisnība. Bet tieši tāpēc jo vairāk gribas dzīvot.

Un ja laikmetā pirms un pēc pasaules kaŗiem kristiānismam tik daudz pārmests, tad ne tāpēc, ka svērti un svērti un par viegliem atrasti kristiānisma ideāli, bet ka svērti un par viegliem atrasti viņu paudēji. Komūnisms ir pārņēmis daudzus kristiānisma ideālus, tikai tos īstenot viņš domā ar kristiānismam būtiski svešām metodēm. Bet sakropļodams līdzekli, komūnisms ir sakropļojis arī pašu ideju. Tāpēc arī kristiānisma īstās vērtības mēs, varbūt, sākam saskatīt tikai tagad - pēc 2000 gadiem!

Jā, bet, vīri, brāļi, ko tad mums darīt?

Atbilde ir vienkārša un tā pati vecā. Ja paliekam pie Kristus, tad citas atbildes arī nemaz nevar būt: ir jāmaina sirdsprāts, jo "cilvēka sirdsprāts ir ļauns no mazām dienām" un - kopš cilvēces sākumiem. Bet tāds tas nedrīkst palikt. Kas teicis: "Tavs ir mans" (mūsdienu komūnisti ar savu saukli "laupi salaupīto") un kas teicis: "Mans ir mans" (kristieši "pēc miesas" un ne "pēc gara"), tam jāmācās sacīt: "Mans ir tavs."

Tādā garā jāveidojas mums pašiem. Tādā garā jāaug nākotnes kristietim. Tad reiz tiks pārvarēti arī ideālu tālumi. Un tā un tikai tā var tikt sasniegta tā seniecerētā "labākā pasaule," kas līdz šim vairāk vai mazāk palikusi tikai sapnis. Kupls koks - Dieva kalnā, vējam nenolaužams, cirvim nenocērtams. Katram putniņam sava lizdiņa, un arī cilvēka bērnam diezgan aizvēja.

Tāls mērķis, bez šaubām. Šimpus vai, varbūt, jau viņpus apvāršņa - kas to lai zina! Bet tomēr sasniedzams, jo trīs zvaigznes vēl mirdz - Ticība, Cerība un Mīlestība.

MĀCĪTĀJS K. KRONIS

KRUSTS UZVARĒS

MIRUŠO PIEMIŅAS DIENĀ

(JAŅA EV.14, 18 - 19

UN viņi nāk...

Sen jau, no ārpuses rūtij pielipusi kā ilgi zemē trūdējusi pērnā kļavu lapa, logā ir ieplakusi smaga tumsa, sen cita pēc citas dziest spuldzes pilsētā, no liela tāluma atgādinot krītošas zvaigznes - kad kādas neredzamas rokas lēni šķiŗ nakti kā vieglu aizkaru un ainās un tēlos sākas cita dzīve, par kuŗu prāts vairs nezina, vai tā pirms gadiem tiešām bija, vai tikai reiz būtu varējis tā būt.

Un viņi nāk...

Tas ir kāds saimnieks, vīrs spēka gados un cauri svešuma vēlas stundas vēsumam viņš ātrnes sev līdzi Latvijas vasaras dienas tveici, un visapkārt sāk smaržot tālo upes pļavu jaunais siens ar smaržu, kas ir tik vienreizīga un mīļa, ka tāi nava salīdzinājuma. Viņš esot nācis samaksāt draudzes nodokli, gaŗāmiedams uz māju to atcerējies un iegriezies mācītāja kancelejā, kaut nekā nerunā, nekur neskaŗas. Kas zina, vai viņš sen kopš nava beidzis mīt šīs zemes ceļus, vai viņam ir mājas, kur pārnākt, ja viņš dzīvo un vai pļavas pie upes nenobradā sveši. Bet pārdomu stundās viņš kādreiz mēdz atnākt, gluži kā agrāk dzīvē.

Un tad tā ir jauna meita, tikko pavasarī iesvētīta ar biklu soli vēl un rāmu valodu, un viņas kuplie mati ar savu krāsu atgādina smagu miežu klēpi pļaujas laikā; lauku jaunava, kuŗa nedzirdami lūdz - sev dziesmu grāmatu, kuŗa visiem neiznāca, kad šķīrāmies no mācībām. Tik vērīgāk ieskatoties parādībai acīs, redz no pievērto plakstiņu gaŗajām skropstām nobirstam pa sīku smilšu zvirgzdam un skaistajos matos ir sasalušas sniega pārslas, no kuŗām daža kvēl viņas dārza magoņu krāsā. Ne tikai no tālās, saltās Sibirijas un šīs zemes bargās ziemas, bet no Aizsaules klusuma viņa meklē savu nedzīvoto dzīvi un saviešus.

Puisis, kas tikko vēl izaudzis līdz jaunekļa gadiem, apstādamies mirkli savā gaitā, kuŗai ir ciets ritms, kādā soļo kaŗapulku ierindā, laikam ir gribējis vaicāt, vai viņu nevarētu pieņemt pie Svētā vakarēdiena, vienu pašu un tūlīt nākamo svētdien, jo atvaļinājums ir īss un citi biedri visi palika Volchovā.. Un tikai kad viņa atkal vairs nav, kļūst skaidrs, ka pie formas tērpa svārku atloka viņam nebija vis piesprausts sarkt sācis pīlādža ogu čems, bet ka tas bija kāds cits sārtums, ar kādu izplūda viņa jaunā laicīgā dzīvība. Vai kādreiz tas ir vecs tēvs vai māmuļa, paši salīkuši, izdēdējuši un nedroši kā baltie paegļu spieķi viņu rokās, kuŗi lokās un dreb, taustot uzticamo ceļu.. Arī viņiem nava miera. Un aiz viņiem vēl desmiti un simti kādreiz un neizskaitāms pulks - mīlīgas mazu bērnu sejas kā glezнās eņģeļiem, jaunas, dzīvas acis, cietie vīru un lēnīgie sievu vaigi un vecas galvas, ap kuŗu nodzeltušām pierēm kā dārzs ap mēnesi vijas sirmu matu vizēšana. Viņi nāk...

Ak, varbūt mums daudziem ir bijušas jāveŗ atmiņu durvis, kad pie pusnakts stundas klauvē šie klusie viesi no tāluma, kas reiz bija mūsu kopīgā dzimtene vai pat māja, no viņām dienām, kuŗas kāds liels vērpējs savērpa par vienu dzīvi. Tēvs un māte, agri atņemts mūža draugs, tavs mazais dēls vai meita, kam vajadzēja būt jau lieliem, ja būtu bijis citādi, kā tagad ir. Un kad viņi mūs meklē, ir tā, itkā mums visiem kopā būtu atsākama kāda dzīve, dzīve, kas liekas

pārāk pēkšņi pārtrūkusi kā sastiepts pavediens, kam tikai pieskāries liktenības asmens asums. Un saldi reizē ir no šīm miņām kā bērnam, kas zaļas vasaras vidū stāv ar pilnu krūzīti sārtu zemeņu rokās un grūti arī kā eglēm, kuŗu galotnes spiež migla, kad uz lietavām meži kūp. Bet pavediens paliek satrūcis. Tik brīžiem tā savādi, tā sveši ir ap sirdi, raugoties šo nomoda sapņos nācēju acīs, kur kādreiz kā ogles ar zilganu liesmu gailējās kāds baigums, kādā tās pašas skatījušās, kāds izmisīgs lūgums, neaizmirst viņus un itkā valgs pārmetums: kādēļ jūs citi esiet drīkstējuši palikt ārpus daudzām mokām un nelaimēm, kāda tiesība jums vieniem vēl tālāk pasaulē dzīvot, kad mēs mirstam? Un kad mēs gribam aizbildinādamies atbildēt, ka pazemojuma rūgtuma ir diezgan arī mūsu dzīvē, ka retā diena ir tā, kuŗā nejūtam, ka mūs lēnām sadrupina, miesīgi un garīgi, tad īstie vārdi tomēr lēti nerodas un, kopā palikuši, klusējam mēs un klusē viņi. Kautkur svešā nakts dziļumā tad ir satikušies vienas mātes Latvijas bāriņi - un tādu ir pilna visa pasaule - un viņu bēdas ir kā smalks un vēss lietus, kas rit un rit un kuŗam neviens nezina gala.

Kas mūs mierinās?

Ir daudz par maz, ja mums ir galdā pašu pelnīta balta maize, atkal reiz pēc pazemojuma gadiem, daudz par maz, ja mūs baŗo ar cerībām, ja pasaules varenie apgalvo un mēs paši sevi un viens otru mierinām, ka tā mūžīgi nebūs un nevar būt, ka jāmainās visam - uz labu, vai jāzūd nebūtībā.

Ir daudz par maz šīs dienišķās un cerību maizes. Kas tad mierinās?

Cilvēkiem mēs vairs diezgan maz uzticamies. Pardaudz esam pievilti un pievīlušies, lai pieņemtu par patiesiem vārdus un arī darbus. Mēs esam ieradināti šais laikos - bet vai tad šie vien ir tādi! - un ne bez iemesla tādi esam: visur meklēt un rast savtību, esam raduši jau būt pārliecināti - un ne gluži aplam - ka mūsu bēdas citiem ir tālas un svešas, ka tās ne tikai neskaŗ cilvēkus, kam mūsu ikdiena nav bijusi pazīstama, bet ka tās ir izdevīga prece, ko daži ar peļņas tiesu var pirkt un pārdot.

Kādā mūsu tautas liela dzejnieka grāmatā ir skaistas rindas, kā viņš, piespiedis pieri mēmam kokam mežā, sūdz dabai savas bēdas. Varbūt dažureiz tiešām ap sirdi ir tā, ka zeme, ūdeņi, koki un kalni ir mūsu dvēselei tuvāki, jo tie ir vismaz ārpus laba un ļauna, tie mums dara tikai prieku. Bet smagā velēna nedara vieglāku mūsu dzīves nastu, ūdens neaizskalo likteņa rūgtumu un, kalnā kāpdami, nevaram zem sevis lejā pamest mūža nebaltās dienas.

Un debesis tik daudziem ir tukšas. Tas ir vārds, kas nekā neizsaka.

Kas mūs mierinās?

Kur ir Kristus, dzīves uzvarētājs, kas solījās saviem mācekļiem: "Es jūs neatstāšu bāriņus."?

Tā Viņš sacīja, tuvu esot stundai, kad bija jāšķiŗas, lai celtos un ietu nolikt zemes dzīvi kā Vecās derības salīdzināšanas upuri Dieva svētuma priekšā citu dēļ, cilvēku dēļ. Šīs vienreizīgās stundas jausma kā Eļļas kalna veco koku ēna, kuŗu tuvumā viņi bija nonākuši, krita pār mācekļu dvēselēm, un šai ēnā satumsa viņu gaišie vaigi, kas lūkojās svētku prieka un kā koki pirms vētras noliecās viņu stāvi, kad viņi sēdēja vienā saimē pie galda. Klusums, neziņas un baiļu klusums kā kaps pats izrakās starp tiem. Tad Kristus pacēla savu balsi: "Es jūs neatstāšu bāriņus...", domādams jau toreiz par saules pilno Lieldienas rīta stundu. "Es dzīvoju un jums būs dzīvot!" - Kaut daudzus vēl, kas ar visu savu būti ticējuši Viņam, aprīs tumsa, kaut tie, kas raduši par citu vaimanām priecāties, vienalga, Romas cirkus arēnas ķeizara ložā sēdēdami vai aiz Kremļa mūriem slēpušies, svinēs savas dzīres, sūtīdami Kristus draugus nāves ceļā, Kristus zina, ka katra šāda cietēja mūžs ir kā liesmains šķēps, atvēzēts pret ļaunuma aklo tumsu, kā zobens, ar kuŗu rokā chērubs pēc pirmā cilvēka grēka nostājās Paradīzes vārtos. Vēl viens vēziens un vēl viens, un vēl viens - un šis nāvētājs tumsības loks ap dzīvi reiz būs pušu, lai arī pirms tam, pret šo loku saceļoties, būtu trūkušas pušu bezgaldaudzas dzīves. Un tie, kas būs Pestītājam sekojuši nāvē, kļūs par Viņa un Dieva darba biedriem debesu valstības darbā. Tiem arī būs dzīvot, jo viņu vārdi pieder mūžībai.

"Es dzīvoju un jums būs dzīvot."

Vai šie Pestītāja vārdi par bāŗa bērniem un mūžīgo dzīvi bija

teikti tikai tai vienai sabiedrībai, nedaudz izredzētajiem, kuŗu vidū Viņš pats sēdēja, - tikai tam vienam laikmetam, kad Viņš dzīvoja pasaulē un kad dzīvas vēl bija atmiņas par Viņu? Vai mums tie nava domāti - un tiem, kuŗi nāk nakts nomoda sapnī pie bēguļa svešatnē no savas zemes, kuŗā ir tik gŗūt, - no krievu plašajiem klajumiem, no tālās Aizsaules? Vai tiem - mūs līdzi ieskaitot - tie nav domāti, kas savu fizisko dzīvību izglābuši, lai to nenopļautu kā zaļu stiebru sarkanais posta sirpis, bet kuŗu dvēselēm vēl jādreb asiņainās zvaigznes baisajā ēnā, kas krīt no austrumu torņiem?

Vai Kristus mūs būtu atstājis, novērsdamies no 20.g.s. cilvēka, apnicis velti cīnīties ar tā tīši radīto tumsību?

No krusta dievnamu altāŗos mūsos noraugās kāds bezgala skumjš vaigs. Kā pirms vairāk nekā 1900 gadiem tik dažas stundas, nežēlīgu moku pilnas, tā visu laiku pēc tam lāgu lāgiem, gadiem, gadu desmitiem ilgi Pestītājam jācieš tā kā pie krusta, kad Viņu ne tikai zaimo, bet Viņa vārdu arī nelietīgi velti valkā. Un nekas nenotiek, tie paliek nesodīti, kas Viņu nicināja un smējās. - Tas ir tikai līdzības tēls kādai idejai, kuŗa priekšā altāŗos ticīgie liec galvas lūgšanās, saka skeptiķis un aiziet neapmierināts. Bet no mūžības tāluma šurp raugās kādas mīļas acis un kāda tāla roka paceļas švētīt - un tad tā, senatnīgā baltā tērpa plato stūri satvērusi, aizklāj augstībā dievišķo vaigu. Evaņģelijos ir pieminētas divas reizes, kad Kristus virs zemes esot raudājis. Vai tagad Viņam nav jāraud debesīs, par to, kas pasaulē notiek? Kristus nav mūs atstājis bāriņus. Bet kad to piemin, kad praktiskajam cilvēkam pasniedz grāmatu par Labo ganu, praktiskais cilvēks liek sāņus šo grāmatu, nopūšas un domā: tie ir raksti un to tādu vajag; pardaudz tālu īstajai dzīvei, pardaudz skaisti, lai būtu patiesi.

Vai mūsos pašos ir Kristus augšāmcēlies? Ne tikai Lieldienas rītā? Vai Viņš ir dzīvē ar mums, būdams m ū š u Pestītājs? Personīgi mans un tavs? - Visu mūsu Pestītājs, kas satiekamies uz sapņu tilta, kuŗš šūpojas starp parādībām un dzīvi, pāri dziļai svešuma naktij mests? - Viņš i r pie katra, kas grib būt un palikt Viņa, māceklis, Viņš ir pie visiem tiem, kam Viņa v a j a g a. Tiem Viņš dzīvo, tie dzīvo ar Viņu. Viņiem gan tāpat sāp, kad sit, kad spīdzina, kad nogalina. Viņiem gan tāpat ir žēl sa-

EDVARTS TUTERS

Vasara uz dusu iet

(Meld.: Jēzus dzīvo mūžīgi...)

VASARA UZ DUSU IET -
NOBRIEST VĀRPĀ GRAUDS PAR SĒKLU.
KAPU KALNĀ PUĶES ZIED,
TIEM, KAM GARĀM POSTS UN VĒTRAS.
DZĪVIE ATMIŅĀ TOS SAUC,
KAM PIE DIEVA MIERS NU ĻAUTS.

SVEŠĀ TĀLĀ PAMALĒ
PAKRĪT PIEKUSIS DAŽS GĀJĒJS.
SĀPES CĒRTAS DVĒSELĒ
TAM, KAS DRAUGAM KŪMĀS STĀVĒJS.
NOBIRST ASARA UN ZIEDS -
ĻAUNAIS MĀJUP LIEDZ MUMS IET.

MĀJĀS - SAVĀ DZIMTENĒ, -
TĒVS UN MĀMUĻA MŪS GAIDA...
SMUIDRO PRIEŽU PIEKALNĒ
NOLAUZTS KRUSTS, ZIEDS NEATSMAIDA.
TURPU, KLUSĀ LŪGŠANĀ, -
DVESELE PROM LIDINAS...

va mūža darba, ko vējā izsēj vai paņem sev pasaules liekēži, žēl savas zemes, ko pēc tās ļaužu izvajāšanas min no stepes uzklīduši diedelnieki, žēl nedzīvotās dzīves visus gaŗos svešatnības gadus, laika, kas ir kā nozagts pilvērtīgām darbam un ko atpakaļ neviens vairs neatdos... Viņi gan tāpat raud kapu kalniņā. Bet nīcības bargums tos vairs neaizkaŗ, tas ir lauzts. Kas Kristum novēlēts, un par ko lūgšanās piesaukts Viņa vārds, nav nīcis un zudis - ne laiki, ne vērtības, ne dzīvās dvēseles, kuŗas trīcējusi līdz Dieva dvaša kopš radības sākumiem. Un tie, kas Viņam sekodami, auguši lieli savā gara spēkā, tiekdamies visaugstāko mērķu, kādus Viņš sniedzis, un, ja vajadzīgs, miruši nākotnes un tās ideālu dēļ, citas, mūžīgās dzīves dēļ, kā Viņš mira, tie arī dzīvos tāpat kā Viņš dzīvo, būdami Viņa draugi un darba biedri cilvēces rītdienas veidošanā, debesu valstības darbā. -

Un redzi - zemes nakts ir nobālusi, kā nobāl viss, jau blāvo debesu pamale pār tumšo mežu galiem un vēlāk kā pelēkzili kuģi rīta sārtumā izpeldēs tālie apvāršņi. Kāds tumsas gŗūtums ir pārspēts, sirds un acis sveic gaismu.

Lēni kā nācis aiziet saimnieks, kas pirmais bija ieradies no miņu stundas viesu saimes, iet jaunā meita ar kupliem rudens miežu tīruma krāsas matiem un kaŗavīrs un vecie ļaudis, un ar ausmas stundas zilumu saplūst lielais pulks. Tikai ap viņiem plaukst un aiz viņiem vēl viļņo kāda brīnišķīga gaisma, kāda ir rītu pusei debešos, kad saule nāk. Un liekas, kādas neredzamas rokas mūžu augstībā turētu milzīgu zelta krustu pāri tiem, pāri visai zemei, kur dzīvojuši un dzīvo tiem līdzīgi ļaudis, pāri visiem, kas nesuši dzīvē savu krustu un nāvē guldīti zem krusta zīmes. No turienes plūst nebeidzama gaisma. Un dzīves biezā tumsa šķiŗas kā plīsa priekškars senajā Jeruzalemes templī, kas aizsedza skatiem "vissvētāko vietu", kad Pestītājs pie krusta beidza ciest cilvēka laicīgo nāvi. Krusts uzvarēja toreiz un uzvarēs atkal.

Ja arī ārīgi dzīvē - ne atsevišķa cilvēka, ne pasaules likteņos - nekas varbūt nemainīsies vēl ilgi, ilgi - laikam nē - taču tiem, kas pie s a v a krusta atradīs arī savu dzīvo Pestītāju, tiem vairs nebūs bāriņu bēdu, tie nesabruks zem smagā zemes ēnu krusta, kas vairāk ir tikai šķitums, ar ko dzīvi baida ļaunā nīcība, bet tie būs laimīgi apziņā, ka krustā Dievs viņiem jau pasaulē ir dāvinājis mūžību.

"Es jūs nepametīšu bāriņus."

"Es dzīvoju un jums būs dzīvot."

HANOVERAS KONFERENCE N.L.C. DIREKTORA VĒRTĒJUMĀ

Jau pēc pirmā, bet it sevišķi pēc otrā pasaules kara Amerikas balss tiek uzmanīgi uzklausīta ne tikvien saimnieciskajā, politiskajā u.t.t., bet arī reliģiskajā laukā. Runājot par pēdējo, it īpaši jāatzīmē tā lielā atbildība, kāda amerikāņiem piekritusi pasaules luterānismā. Pēc Hanoveras konferences Amerikas luterāņu loma nav mazinājusies, drīzāk otrādi. Te pietiktu minēt kaut vai U.L.C.A. prezidenta Dr. F.K. Fraija (Dr. Franklin C. Fry) ievēlēšanu par Luterāņu pasaules federācijas pirmo viceprezidentu. Dr. Fraijs nav tikai vienas Amerikas luterāņu baznīcas (sinodes) vadītājs. Viņa vārdam liels svars visu Amerikas luterāņu un Amerikas protestantu aprindās vispār.

Kā tad nu amerikāņi novērtē Hanoveras konferenci? Sniedzam te Nacionālās luterāņu padomes (tai pašā laikā arī A.S.V. komitejas Luterāņu pasaules federācijā) direktora Dr. P. Empija oficiālu paskaidrojumu.

Luterāņu pasaules federācijas (LWF) konferencē Hanoverā, Vācijā, saka Dr. Empijs, izpaudās visas pasaules luterāņu baznīcu sirsnīga apņemšanās Luterāņu pasaules federācijas darbā uzņemties savu tiesu atbildības. Tas tomēr Nacionālās luterāņu padomes (amerikāņu) atbildību nemazinās.

Tālāk viņš saka, sanāksmē tika pieņemts vienprātīgs lēmums radīt trīs jaunus departamentus, proti, teoloģijas (The Department of Theology), misijas (The Department of World Mission) un palīdzības darbam (The Department of World Service). Tos atbalstīs visas federācijā apvienotās baznīcas, katra pēc savām spējām.

Pirms Hanoveras konferences (no 25. jūlija līdz 3. augustam) - Dr. Empijs apmeklēja Dienvidslaviju, pēc tās - drāmatisko sanāksmi Berlīnē, kur konferences dalībnieki ar konferences atzinumiem iepazīstināja Austrumvācijas luterāņus. Pēdējiem, sakarā ar jaunajiem komūnistu valdības satiksmes ierobežojumiem, konferencē nebija iespējams ierasties.

Hanoveras konference, teica Empijs, nosprauda drošu ceļu turpmākajiem pieciem gadiem. Nekādi sensācionāli lēmumi gan netika pieņemti, bet saukt to par neauglīgu varētu tikai slinķis vai vienaldzīgais. Kā amerikāņiem, tā pārējiem konferences dalībniekiem kļuva skaidrs, ka palīdzības darbs visā pasaulē prasīs jaunus upurus. Konference parādīja, cik luterāņu baznīca izplatīta un tuvināja 52 dažādo nāciju luterāņus.

Konferences pamatnoskaņu, pēc N.L.C. direktora domām, izteicis jaunais federācijas prezidents Dr. Hansis Lilje, kas atklāšanas dievkalpojumā deklarējis: "Mēs neesam sapulcējušies parādes laukumā, bet kara laukā." Saspīlējumu radījis Polijas, Čechoslovākijas un Austrumvācijas delegātu iztrūkums.

Par konferences taustamāko rezultātu Dr. Empijs uzskata trīs jauno federācijas departamentu radīšanu. Tie esot visas Luterāņu pasaules federācijas kopējs pasākums, un dedzība ar kādu tie radīti, liecinot par patiesu sadarbības garu.

Kopš federācijas pirmās konferences Lundā, Zviedrijā, 1947. gadā, saka N.L.C. direktors, pēdējos piecos gados bieži dzirdēts, ka Luterāņu pasaules federācija esot galvenā kārtā amerikāņu darba lauks (an American front), jo lielāko tiesu federācijas pasākumu finansējuši Amerikas luterāņi. Hanoveras lēmumi tagad nosprauduši nākošo piecu gadu darba lauku. Mēs strādāsim, saka Dr. Empijs, zinādami, ka mūsu darbu atzīst un dedzīgi atbalsta luterāņi visā pasaulē. Taču tas mūsu atbildību nemazinās. Lai pildītu savas saistības, mūsu pienākumi drīzāk dubultosies.

No lielās Hanoveras konferences luterāņu vienības gars ticis pārnests uz "mazo Hanoveras konferenci" Berlīnē, kas amerikāņu un citu zemju luterāņu delegātiem un viesiem bijis "vienreizējs piedzīvojums." "Mazā Hanoveras konference," kā jau teikts, rīkota Austrumvācijas luterāņiem, kam LWF īstajā konferencē ierasties nebija iespējams. Komūnistu aizliegums izceļot un augošais saspīlējums Austrumvācijā šai sanāksmei piešķīris divkāršu nozīmību. Luterāņu sanāksmē Spandavas Johannesstift'ā, Austrumberlīnē no Vācijas austrumu zonas ieradušies kādi 180 oficiāli delegāti. Apmeklētāju bijis tikdaudz, ka tiešo sanāksmju zālē tiem nepieticis vietu un daudzi palikuši ārpusē vēl tad, kad atvērta arī kapella. Šie dalībnieki noklausījušies federācijas amatpersonu ziņojumus un aktīvi piedalījušies diskusijās par baznīcas problēmām.

Šīs sanāksmes atklāšanas dienā, saka Dr. Empijs, vienā laikā notika dievkalpojumi divās Austrumberlīnes un sešās Rietumberlīnes baznīcās. Kopējo apmeklētāju skaitu viņš lēš ap 20-25.000. Viņš pats runājis ap 2000 dievlūdzējiem kādā Rietumu sektora baznīcā. Pārējie runātāji bijuši jaunais federācijas prezidents bīskaps Lilje, agrākais prezidents zviedru bīskaps Anders Nigrens, jaunais federācijas viceprezidents Dr. Franklins Fraijs, federācijas sekretārs Dr. Kārlis Lundkvists un Nacionālās luterāņu padomes prezidents Dr. Lorenss Steivigs. No Nacionālās luterāņu padomes redzamākajiem dalībniekiem "mazajā Hanoveras konferencē" Berlīnē piedalījušies vēl Eiropas nozares sekretārs Dr. Dž. Šercers un Amerikas iekšmisiju sekretārs Dr. Konrads Hoijers.

Luterāņi, kas piedalījušies no organizētajā ekskursijā pa Austrumberlīni, saka N.L.C. direktors, paši savām acīm varēja pārliecināties par pastāvīgo komūnistu naida kampaņu. Blakus plakātiem "Vācu demokratiskā republika apvienojas ar draudzīgo Padomju Krieviju pret amerikāņu imperiālistiem" un "Kas nestrādā, tam nerūp miers," izpostītajās pilsētas daļas jauni plakāti vēstīja: "Šo vietu izpostīja amerikāņi."

Politiskais saspīlējums palielinājis bēgļu plūdus. Tagad no austrumiem Rietumberlīnē ieplūstot pat 1.200 cilvēku dienā. Ainas tajās apm. 50 patversmēs, kur plecu pie pleca guļot ap 125.000 bēgļu, esot "traģiskas un patētiskas." Un tā kā tikai retajiem no tiem ziemas drēbes, tad ziemai iestājoties, kļūšot vēl ļaunāk, jo trūkstot transporta iespēju šos nelaimīgos no Berlīnes izvest.

O. G.

PROF. K. KARKLIŅŠ

RELIĢIJAS NOZĪME

Veltīts Archibīskapa tēvam

I

CILVĒKI nekad nav iztikuši bez reliģijas, tāpat kā nav iztikuši bez mākslas.

Seno grieķu reliģija bija antropomorfiska. Viņu dievi bija līdzīgi cilvēkiem. No cilvēkiem viņi atšķīrās ar to, ka bija nemirstīgi. Viņi dzīvoja Olimpā.

Kristīgā ticība novietoja Dievu debesīs. Viņš mājo augšā aiz zvaigznēm. Seno grieķu reliģija stāv pretstatā kristīgai ticībai. Pirmā ir immanenta, otra - transcendenta.

Viduslaiki bija kristīgās ticības ziedu laiki. Šajā laikā tautas ieauga kristīgā ticībā. Tā bija liela tautu skola. Cilvēki nopietni meklēja Dievu. Viņi kļuva labāki, krietnāki, godīgāki. Šajā ziņā viduslaiki ir ļoti nozīmīgi. Lai tikai iedomājamies skaistos dievnamus, kas pa daļai celti viduslaikos un uzskatāmi par architektūras meistara darbiem (Ķelnes, Ulmas, Parīzes Dievmātes domi, Māras baznīca).

Jaunos laikos ļaudis kļuvuši vienaldzīgāki pret reliģiju. Nereti viņi novēršas no debesu svētlaimības ilgām un pieķeras zemes priekiem. Laika straumē ļaudis tapuši arvien vienaldzīgāki pret reliģiju. Mūsu dienās ir diezgan daudz reliģijai vienaldzīgu, pat naidīgu cilvēku.

Tikai pasaules karu, revolūciju un trimdas laikā manāma atkal lielāka interese par reliģiju. Ļaudis ir kļuvuši dievbijīgāki pēdējā laikā.

Latvijā un Vācijā uz laukiem un mazpilsētās cilvēki vēl dzīvi interesējas par reliģiju. Toties lielpilsētās un galvas pilsētās interese par reliģiju ir mazāka. Lielpilsētnieki ir vienaldzīgi pret reliģiju. Tie reti apmeklē baznīcu, reliģiskas sanāksmes u.c. Pasaules lielākajā pilsētā Ņujorkā vairāk miljonu cilvēku nepieder ne pie kādas baznīcas.

Tomēr Latvijā, Vācijā, Savienotās Valstīs un citās zemēs negātīva izturēšanās pret reliģiju nav sistēmatiska. Tā ir katra atsevišķa cilvēka lieta. Toties Pa-

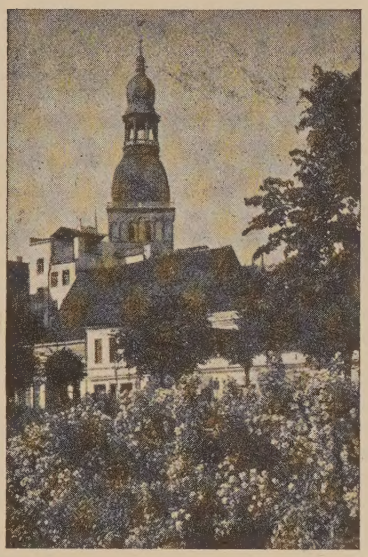

domju Savienībā un tās satellītu zemēs reliģijas vajāšana un noliegšana ir kļuvusi sistēmatiska. Pieturēdamies pie dialektiskā materiālisma, ļaudis apzinīgi noliedz Dievu. Tā kā materiālistiem garīgā dzīve ir tikai īpašs materijas veids, tad nemaz nevar runāt par kautkādu dievību. Dieva nemaz nav. Lielajā krievu enciklopēdijā par Dievu ir teikts: ''Tā ir mistiska, izdomāta būte. Mūsu dienu progresīvā, materiālistiskā un zinātniskā doma nevar samierināties ar Dieva esmi. Viens no galvenajiem padomju cilvēka progresīvās audzināšanas uzdevumiem ir visu reliģijas un dievticības pārdzīvojumu iznīcināšana.'' Par Veco un Jauno derību turpat teikts: ''Tstenībā Mozus un Kristus - mistiskas personas, kas nekad nav dzīvojušas. Vecā un Jaunā derība ir pilnas pretrunu un muļķības.'' Šajos divos citātos komūnistu uzskati par reliģiju izpaužas visai spilgti. Tie neatstāj vairs nekādu šaubu par komūnistu nostāju pret reliģiju. Tā ir pilnīgi negātīva.

Tāpat Dienvidslavijas vadonis maršals Tito kādā profesoru un skolotāju sanāksmē apgalvoja to pašu. Savā runā viņš it īpaši uzsvēra, ka viņa zemē apzinīgi atradinot bērnus no Dieva. Ticība uz Dievu esot novecojusi, to skaidri noraidot dabas zinātnes. Tās esot nonākušas pie neapšaubāmām atziņām par visumu un sabiedrību. Tāpēc nedrīkstot vairs iepotēt bērniem seno māņticību.

Reliģija pēc Vl. Ļeņina domām esot opijs, kas iemidzinot cilvēka domas. Tāpēc nost reliģiju. Tāpēc komūnisti slēdz baznīcas, nelaiž tajās ļaužu, soda ticīgos, vajā mācītājus, met tos cietumā, spīdzina, pat nogalina u.t.t. Padomju Savienībā reliģijas pulgošana un vajāšana ir sasniegusi kalngalu. Tālāk jau vairs nevar iet.

Ievērojot diezgan daudzu cilvēku vienaldzīgo vai pat naidīgo izturēšanos pret reliģiju, tiešām rodas nopietnas bažas par tās nozīmi nākotnē. Ceļas jautājums, vai reliģija maz vairs vajadzīga cilvēkiem. Vai to nevar pavisam atmest kā novalkātus svārkus. Daži domātāji tiešām ir izteikušies, ka nākotnē cilvēki kļūšot irreliģiski (Gijo). Tāpēc šajā apcerējumā mēģināsim noskaidrot, kāda nozīme ir reliģijai mūsu dienās un kāda tā būs nākotnē.

Diezgan daudzi cilvēki noliedz Dieva eksistenci. Viņi prasa, lai pierādot Dieva esmi, tad viņi ticēšot. Te nopietni jāaizrāda, ka Dieva eksistence nav ar prātu ne pierādāma, nedz noliedzama. Cilvēka prāts ir par šauru, lai to spētu. Kas Dievam tic, tas to zina. Kas Dievam netic, tam pierādījumi daudz neko nelīdzēs. Kā var aklam pierādīt, ka sniegs ir balts? Dievam vienkārši jātic bez visiem pierādījumiem.

Man tomēr šķiet, ka daudzi cilvēki nemaz lāga neiedziļinās īstajā reliģijas irā. Viņi dziļi maldās, domādami, ka esot nereliģiozi. Īstenībā lielais vairums cilvēku pasaulē ir reliģiozi. Bet nereti viņi to nemaz paši lāga nenojauž. Čaulu viņi notur par kodolu. Atmezdami čaulu, viņi domājas esam atmetuši arī kodolu. Dziļāko reliģijas iru viņi nemaz lāga neaptveŗ. Patiesi neticīgu cilvēku pasaulē ir visai maz. Esmu tikai dažus saticis dzīvē. Un arī par tiem es šaubos. Tāpēc, runājot par reliģiju, jāspriež nevis pēc ārējās čaulas, bet gan pēc iekšējā kodola. Tad būs pavisam cita aina. Ilgā reliģiskā audzināšana ir atstājusi cilvēkā dziļas pēdas. Ja arī cilvēks dažreiz no-

stājas negātīvi pret tradicijām, tomēr dziļi dvēselē guļ paslēpts agrāko paaudžu reliģiskais mantojums. Vajag tikai izdevīga brīža, lai paslēptais reliģiskais mantojums celtos atkal apziņā. Un tā cilvēks no zemapziņas pārņem apziņā reliģisko pārdzīvojumu. Tik viegli ar reliģisko mantojumu nemaz nav iespējams tikt galā. Reliģiju ir gan viegli noraidīt jaunības straujumā, bet vecuma dienās tā atkal klauvē pie cilvēka sirds durvīm. Bez tam dzīvības un nāves, dzīves jēgas, laba un ļauna, svētuma un grēka, cilvēka un visuma, laicības un mūžības jautājumi nopietni liek cilvēkam domāt par Dievu.

Ja tomēr kāds gribētu dabūt Dieva esmes pamatojumus, tad te norādīsim uz svarīgākiem. Pasaulē mēs redzam atsevišķas lietas. Tad nu ir kāds, kas tās radījis un uztur. Tas aptver visas lietas un sarga tās. Dievs stāv aiz visām lietām kā to cēlonis. Dievs ir visas pasaules pirmcēlonis, mūža spēks. Par šo mūža spēku J. Rainis saka poēmas Ave sol! ievadā:

Tā soļu noskaņa no mūža spēka,
Kas iet caur neveidības tuksnesi,
Aug augdams pretstatos par pasaul's ēku
Un vienībā vērš maiņu mutuli.

Pasaule ir radīta un iekārtota ar tik smalku prasmi, ka nemaz nevar šaubīties par Dieva eksistenci. Iedomāsimies gravitācijas lomu pasaulē, majestatisko saules gaitu, ūdeņu un sauszemes sakārtojumu, kalnu un ieleju izveidojumu, dzīvās radības dažādību, stādu raibumu, dzīvnieku daudzumu un dažādību, cilvēka prāta dziļumu, viņa darbu varenību, jūtu bagātību. Tā ir tāda meistarība, ka par to cilvēks nevar vien nobrīnēties. Visa daba ir Dieva brīnumdarbs. Tā ir Dieva templis. Tas nu būtu antoloģiskais Dieva pierādījums.

Otrs pierādījums ir antropoloģiskais. Cilvēks ir Dieva radības brīnumdarbs. Viņš ir radīts pēc Dieva ģīmja un līdzības. Cilvēks ir tik dziļa, plaša pasaule, ka tā liek sevi vienmēr apbrīnot. Cilvēkā apvienojas tagadne, pagātne un nākotne. Viņā dzīvo sen mirušo cilvēku domas, jūtas un centieni. Viņš nes sevī visu tagadni. Un viņā slēpjas vēl nedzimušu paaudžu idejas un centieni. Cilvēku dzimums nāk no tālās pagātnes, iet cauri tagadnei uz neminamu nākotni. Cilvēki dzīvo pasaulē jau miljoniem gadu un dzīvos vēl miljoniem gadu. Cilvēki pārlaiduši pagātnē mežonības posmu, iegājuši barbarības posmā un pamazām tuvojas cilvēcības posmam. Dievišķīgs cilvēks ir šīs attīstības gala mērķis. Dzejolī Dabā un dvēsele J. Rainis saka:

Vēl tik vienu dvēs'le nezin,
Cik tā pati dziļa, skaista.
Zinās vēl ir nezināmo.

Daži zinātnieki gan izsakās, ka cilvēci sagaidot bēdīga bojā eja. Pasaule esot novecojusi. Tādas domas aizstāv vācu filozofs Osvalds Špenglers (1880-1935). Tālākā attīstība neesot iespējama. Neesot vairs nekādas evolūcijas uz augstākām sadzīves formām. Viss tikai atkārtojoties. Savā grāmatā Vakareiropas bojā eja viņš nosauc mūsu laiku par sirmgalvju laikmetu. Tomēr tādām domām nav pietiekama pamatojuma. Cilvēce ir vēl itin svaiga un spēcīga. Tā arvien atjaunojas. Daudz pamatotāk ir ticēt tam, ka cilvēcei priekšā gaŗš attīstības ceļš. Mirst atsevišķi īpatņi, mirst veselas tautas, bet cilvēce nemirs. Cilvēces vēstures sākumā stāvējis Dievs, un cilvēces attīstības beigās atkal stāvēs Dievs. Dievs ir cilvēces sākums un gals. Visa cilvēku dzīve stāv Dieva rokās.

Ja nu cilvēkā slēpjas tik lielas gara bagātības, tad vajag būt vienam spēkam, no kuŗa visas šīs bagātības nāk. Krievu rakstnieks G. Geržavins odā Dievs saka: "Es esmu, tā tad arī tu esi." Viss labais, patiesais, svētais, skaistais, kas cilvēkā ir, nav viņa paša radīts. Tas viss nāk no Dieva. Dievs ir šīs bagātības avots.

Dievs ir mūžīgs. Viņš nāk no bezgalības un iet uz bezgalību. Viņš ir drošs atbalsts mirstīgam cilvēkam. Cilvēka dzīve ir kā vēja pūsma, kas pastāv īsu laiciņu un tad izgaist. Tā ir kā zāle, ko plāvējs vasarā nopļauj. Tā ir kā rīta rasa, kas pusdienā izgaro. Tā ir kā saules stariņš, kas slīd pār tumšu priežu silu un pēkšņi izzūd. Jā, cilvēka dzīve ir īsa un skumja. Tādēļ cilvēks tā alkst nemirstības, bezgalības, mūžības. Un to viņš gūst kosmā, cilvēcē un dievībā. Laicība ir šajā pasaulē, mūžība - viņā saulē.

Dievs ir absolūti labs. Viņš ir pasaules labā griba. Visa dzīve lēnām virzās uz labu. Cilvēki pamazām kļūst labāki, skaidrāki, pilnīgāki. Dievs cilvēkam devis brīvu gribu, lai tas Viņa vadībā augtu. Cilvēkam pašam jāveidojas uz pilnību. Dzīves skola ir grūta. Daudzi to iztur, bet daži arī neiztur. Ar paša spēkiem cilvēkam dzīvē jāsitas cauri. Dievs ir cilvēka palīgs. Katram cilvēkam ir savs uzdevums dzīvē, kas viņam jāveic. Katrs cilvēks ir vienīgs un vienreizējs pasaulē. Viņam jāīsteno dzīvē sava misija, kuŗu Dievs viņam uzlicis. Grāmatu grāmatā stāv rakstīts: "Esi uzticīgs līdz nāvei, tad es tev došu dzīvības kroni." Cilvēkam ar visiem spēkiem jācīnās pēc dzīvības kroņa.

Bieži runā par Dieva dusmām. Nē, Dievs nav dusmīgs. Dievs ir mīlīgs, laipnīgs un žēlīgs. Tas, ko mēs saucam par Dieva dusmām, ir mūsu pašu maldu auglis. Mēs paši pielaižam dzīvē kļūdas un to sekas uzskatām par Dieva bardzības izpaudumu. Dievs ir žēlīgs, ne sodītājs, glābējs, ne pazudinātājs, piedevējs, ne atmaksātājs, saudzētājs, ne atriebējs. Dievs ir mīlestība, žēlastība un skaidrība.

Dievs ir cilvēces attīstības gala mērķis. Dzīve virzās uz Dievu. Viņš rāda ceļu, pa kuŗu jāiet.

Es esmu gaišums tumsībā,
Un mani ceļi svēti,
Kas nāk pie manis ticībā,
Tas nemaldīsies lēti.
Es esmu ceļš, kas skaidri rād',
Kā svēti būs jums izstaigāt.

Pasaulē valda sāpes un ciešanas. No tām cilvēks ar saviem spēkiem nespēj atbrīvoties. Kādreiz viņš bijis laimīgs paradīzes dārzā. Bet tad Sātāns viņu piedabūjis uz grēku. Izdzīts no paradīzes dārza, cilvēks cieš zem grēku nastas. Viņš ir atbildīgs ne tikvien par saviem grēkiem, bet arī par citu cilvēku grēkiem. Viens ir atbildīgs par visiem, un visi ir atbildīgi par vienu. Cilvēkam jāizpērk ne tikvien savi grēki, bet arī senču pārkāpumi. Tad Dievs sūtīja cilvēkiem Pestītāju, lai atbrīvotu tos no grēkiem. Tomēr cilvēks netapa brīvs no nāves. Katrs dzīvs radījums piedzīvo savu pēdējo stundiņu. Arī katrs cilvēka grēks jāizpērk pašam ar Pestītāja palīdzību. Cilvēks pasaulē dzīvo no Dieva žēlastības. Tā ir dziļa doma. Dzīve ir nepilnīga, zināšanas aprobežotas, nāve neizbēgama. Cilvēks alkst pestīšanas. Kristīgā ticība ir īstā pestīšanas reliģija no skumīgās dzīves un sāpju pilnās nāves. Kāda sāpīga atziņa! Tā pati skumjā atziņa izpaužas arī budismā un muhamedānismā. Cilvēkam jātop atpestītam no dzīves. Īstas laimes šajā pasaulē nav, tā sasniedzama tikai viņā saulē. Un nekad šajā pasaulē nebūs īstas laimes. Tā iegūstama tikai debesīs, nirvānā vai paradīzē. Cilvēks dzimst, lai mirtu. Un mirst, lai dzīvotu.

MĀCĪTĀJS OSVALDS GULBIS

V Ī R S

KIK'Ā - dziedāja kaimiņu jaunie gaiļi. Kikk'ā-ā! Ar katru jaunu rītu skanēja labāk, bet visai dziesmai tomēr vēl elpas trūka.

Labinot sausu muti izrunājusi un piktajai vedeklai tikai aplinkus šo to izvilkusi, māte piecēlās un devās uz durvīm. "Vajadzētu būt jau rītam," viņa domāja un turējās vairāk gar malu. Istabas vidū, kā vakar vēlu nomesta, vēl vienmēr gulēja vedeklas nešļava. Kaimiņš ar vedeklu viņai atsūtījis dāvanu. Tas bija viss, ko viņa zināja. Tagad, basās kājas uzmanīgi likdama, viņa priecīgi nokrekšķinājās: tā jau viņa bija domājusi - mieži! Vesela kaudze miežu! Pilna istaba. Gandrīz vai nezini, kā pāri tikt. "Jā, kā lai nu tiek pāri?" viņa nopūtās. Vesela pārpratumu kaudze nu pacēlās arī starp viņu un vedeklu.

Durvis bija vecas un sašķiebušās, un - līks kā āža rags - tām cietajā istabas klonā bija iestaigāts pašām savs ceļš. To tad nu tās arī staigāja, bet ne vairāk kā divreiz dienā un arī tad ar lielu negribēšanu - no rīta agri un vēlu vakarā.

"Kad tik klausītu vien!" māte bažījās.

Sagrābstījusi durvju rokturi un piepūtusi vaigus, māte palūkoja. Nekā. Saīgušas kaulu sāpju mocītas vecmāmuļas balsī durvis ievaidējās gan, bet nepakustējās.

Nezinādama, ko iesākt, jo durvis, acīmredzot, klausīja tikai vedeklai, māte pieliecās un ar delnu viegli nobraucīja kāju pēdas. Cietajai ādai pielipuši, miežu graudi patīkami kutināja. Bet neba nu tāpēc tāda Dieva dāvana kājām minama. Jā, mīksta karaša un maiga bērna roķele tiešām bija vecuma vienīgais prieks. Bet ja nu viņas nodoms neizdevās? Tad nekā. Ne tad viņai mazbērnu, ne - maizes.

Visus spēkus saņēmusi, māte lūkoja vēlreiz. Aha, nu padevās gan! "Skaties, gudriniece," viņa priecīgi purpinādama lūkoja vēl un vēl, "nav vis man teikusi, ka jāpaceļ." Bet laikam tā pašā spēka bija par maz. Tāda sprauga vien bija pavērusies. Taču ārā nu viņa varēja tikt.

Rīts, sārts un vēss kā tikko no zara nokritis ābols, smaržoja un spirdzināja. Galviņu piešķiebis, pelēks putnelis uz akas groda slaucīja knābi. Mauriņš tāds kā noraudājies, bet zedeņi un, paskat vien, pat pārziedējušās nātras sētmalē tīri vai pērlēm apkārušās.

"Tu, debess, cik skaists tāds rudens rīts!" māte nevarēja vien nopriecāties. Sen viņa nebija tik agri cēlusies. "Tīri kā uz kāzām!"

Jā, viņas nodoms! Kur kāzas, tur bērni. Kur bērni, tur maize. Un viņai taču gribējās ir viena, ir otra.

"Rutiņ, bērniņ, jāceļas!" māte sacīja, iespraukusies istabā atpakaļ.

Rute parvilka segu pār galvu un pierāva ceļus elkoņiem. Viņa neatbildēja. Protams. Bet nu viņa jutās mazliet gandarīta. "Ehe, edz kā iet, kad nav kas aptekā," viņa domāja.

Šoreiz māte izraudzījās īsāko ceļu. Daudz negudrodama viņa pārkāpa miežu kaudzei un, uzlikusi vedeklas kailajam plecam savu vēso roku, atkārtoja:

"Bērns, celies nu!"

Plecs sarāvās un acumirklī pazuda kā gliemezis vākā.

"Laiks celties, meit. Mums jāiet."

Jāiet? Par to jau arī Rute visu nakti bija domājusi. Tikpat kā stirna zelmenī ganījusies. Bet tās bija bīstamas ganības. Mežā drošāk. Tāpēc, tāpat kā iztraucēta stirna slaidā lēcienā dodas mežā, Rute iebēga savā negribēšanā. Nē. Viņa neies. Ja māte grib, lai iet.

"Kā ar slimu bērnu!" atbildes nesagaidījusi, māte nopūtās, un saņēmusi lakata stūri, lūkoja miežu kaudzi pavilkt sāņus. "Būtu nu palīdzējusi man vismaz tās durvis atvērt..."

Nujā, to jau nu, taisnību sakot, Rute varēja gan. Apsegs nokrita, un, sejai sānis vien griežoties, divas brūnas rokas palīdzēja miežus ievilkt istabas kaktā.

"Bet to otro es neprecēšu!" Rute beidzot novēla tikpat kā slogu.

"Bērns, cik reizes esmu teikusi! Ja nepatīk, nepreci. Vai t'es spiežu?"

Nepatīk? Ko tas nozīmēja? Rute apstājās istabas vidū.

"Māt, es nesaprotu. Vakar tu mani piedāvā vienam, šodien jau runā par otru! Vai atkal jauni slazdi? Es neiešu."

Labi. Kad nē, nē. Māte nopūtās. "Tad mēs paturam tīrumu, un - Boass lai sev pameklē citu sievu."

Bet vai nu tāpēc kāds mājā palicis, ka durvis lāga neveras? Un vai nu viena negribēšana vien pārvarēta, it sevišķi ja tā tik liela nemaz nav bijusi? Tā nu, par spīti visai negribēšanai, abas sievietes norunātājā vietā nonāca vēl labi pirms brokasta laika. Bet neba viņas vienīgās tās agrās. Pilsētā sava vajadzība iegadas katram. Šim pērkams, tam pārdodams vai, kā viņām - vīrs meklējams... Un kad ta' iesi, ja ne no rīta? Jo ātrāk, jo labāk. Ja pērkams, izmeklēsies labāko, ja pārdodams - drīzāk tiksi mājās. Tāpēc jau ar' dažs kājnieks cēlies pat pirms pusnakts... Lūk, ūdens nesējs. Savu vēso nastu uzmetis plecā, stiepj salīcis. Sirms saknu tirgotājs visu savu bagātību salicis divi kurvjos un pārmetis liesa ēzelīša mugurai. Bet vai nu večukiņam tāpēc vieglāk? Velk, nabadziņš, atspēries. Lopiņam nav jāsteidzas. Un ja zemnieka zēnam tik vien bēdu, ka pārdot kādu pīli vai zosi, viņš gluži vienkārši to pasit padusē un staigā svilpodams. Jā, tā ir gluži cita lieta. Un kas nekaiš bagātajam audeklu tirgotājam? Dienu izšūpojies taukā kamēļa kuprā, nakti, naudas zutni pagalvī palicis, laidies tīros linu palagos kā rāmos ūdeņos... Galu galā tik ļauni jau nemaz nav arī tizlajam Jānim. Katru rītu viņu aiznes un noliek pie pilsētas vārtiem. Guli, vēro garām gājējus un skaiti lūgšanas. Protams, kad saule sāk karsēt, tad laikam gan ir grūti...

To iedomājoties, Rutei pat asaras sakāpa acīs. Viņai taču arī ne-

bija viegli. Šī būs grūta diena. Divatā esot tas, protams, piemirsās, bet tiklīdz viņas nebija divas vien, tas dūra sirdī kā ar nazi: svešniece! Sirgst taču pat stāds, tikko pārdēstīts. Kur nu vēl cilvēks! Tā nu ceļa sākumā gan turējusies atstatu, tagad viņa labprāt būtu ķērusies mātei pat pie rokas. Māte taču tomēr bija tas vienīgais cilvēks, kas viņai vēl atlicis. Māte un - Boass! Diezi, vai viņš bija jau atnācis? Ko viņš tagad par viņu domāja? Un kā gan viss tas beigsies? Vērodama visus šos ļaudis, kas cits ar citu mijās kā dzīpari raibā paklājā, Rute meklēja tikai viņu. Aha, tur kur tas ļaužu pūlītis. Tas ar to plato muguru Vai tas nebija? Jā, tagad pagriezās. Viņš! Rutei notirpa sirds. Bet viņš nebija viens. Augstā debess, vai tad te būs tiesas sēde? Ko tad tie pilsētas tēvi? Priekš kam Boass tos savācis? Varbūt lai viņu izklaušinātu! Rute apstājās. Un tur, droši vien, jau bija arī tas "otrais."

Kā tādās reizēs parasts, lai neviens nevarētu teikt, ka viss klusām nodarīts, Rutes liktenim bija jāizšķiras pilsētas vārtos. Ziņa ļaudis jau bija apskrējusi: moābietes vīra māte pārdod tīrumu, un moābiete nāk līdz piedevām. Nu, tas tikai tīruma vērtību ceļot, sprieda vieni. Kā kuŗam, kā kuŗam, domāja otri.

"Redzi, tur," nu arī māte bija pamanījusi. "Iesim tuvāk. Pilsētas tēvi jau sanākuši. Ka tik neesam par vēlu! Un, paskat, turpat Boasam līdzās sēd arī tas "otrais."

"Kuŗš, tas vecais?" Rute negribēja redzēt.

"Nējel! Tas - viņā pusē. Jauns un - bagāts," māte tīšām piebilda.

Tad tā bija tā parašu kaudze viņas laimes ceļā! Ieplēties kā durvis! Nojauta viņu nebija vīlusi. Bagāts? Tāds viņu varētu ar zeltu apbērt, ir tad viņa neņemtu. Tāds... tāds - pākstainis, Rute beidzot bija atradusi nevēlamajam "precinieka" vārdu.

Pārlieku garās rokas ceļgaliem uzspiedis, galvu plecos ierāvis un, kā pārsprāgusi pāksts, lūpu atmetis, Pākstainis sēdēja un smaidīja. Parādnieki - tādu viņam nebija mazums - aiz muguras viņu saukāja par zirnekli. Viņš arī tīri labi varēja iedomāties, kāpēc. Bet, ka viņam varētu būt kāda līdzība ar pāksti, kaudzi vai pat durvīm, viņam nenāca ne prātā. Viņš bija pārticis zemnieks, un, ja viņam radās izdevība savus īpašumus palielināt - kāpēc viņš lai to nedarītu?

Rute drebēja. Jo ilgāk viņa uz to skatījās, jo vairāk viņai tas derdzās.

"Iesim," viņa čukstēja, bet sastapusi mātes skatu, aprāvās. Viņa saprata: jāsavaldās.

Nu arī Boass bija pamanījis viņas. It kā to vien gaidījis, viņš piecēlās, atkāsējās un iesāka. Tā un tā. Audzis šogad - paldies Dievam. Maize būs visiem. Bet kā bija toreiz, pirms desmit gadiem? Pilsētas tēvi droši vien atcerēsies. Ļaudis staigāja kā ēnas. Lielie, sev atraudami, beidzamo garoziņu taupīja bērniem. Taču tieši bērni mira visvairāk. Toreiz, un varbūt tieši bērnu dēļ, daudzi izceļoja. Ar vīru un diviem pusaugu puišiem visu savu iedzīvi pameta arī viņa radiniece, šī pati - ek, nu visi jau viņu pazina. Apmetušies Moābijā. Klājies labi. Dēli apprecējuši moābietes. Bet, ja Dievs tā lēmis, savam liktenim neizbēgsi! Nāve paņem arī no pilnas bļodas. Īsā laikā ir vīru, ir abus dēlus zaudējusi, dzimtenes, ilgu mocīta, bet varbūt arī tāpēc, ka te bija palicis īpašums, radiniece nolēmusi griezties atpakaļ. Vedeklas taisījušās līdz. Viena, dzird, tagad esot apprecējusies, bet otra, Rute, kā visiem zināms, pārnākusi līdz. Īsi sakot, radiniece tagad savu īpašumu pārdod, un Boass ir gatavs pircējs. "Protams, ja nepērc tu," viņš nobeidza, pagriezies pret Pākstaini. "Tu esi tuvāks radinieks. Pēc mūsu parašām tev priekšroka. Bet tu jau nepirksi," Boass pasmaidīja. "Tev lauku diezgan. Tos pašus vēl neesi nopļāvis. Turpretī es šogad atkal esmu pasteidzies, un man tāds atmatas gabals, jo nekā liela jau tur nav, tīri labi noderētu."

Klausītāji, vairumā zemnieki, saskatījās. Ko, Boass jau nopļāvis?

"Jāja, tad tu, dēls, esi nopļāvis gan," tikpat kā zīmogu pielikdams, ierunājās arī viens no pilsētas tēviem.

"Nopļāvis un nokūlis. Vakar ievedām," Boass apstiprināja ar krietna saimnieka pašapziņu.

Taču to nu Boasam nebūtu vajadzējis teikt. Nepirkšu? Vai tas lielība iedomājās, ka viņš n e v a r nopirkt? Pākstainis jutās aizkarts vārīgā vietā. Atkārto lūpu uzbīdījis gandrīz līdz pašam degungalam, viņš izrāva naudas zutni un, izstieptajā rokā to purinādams kā kāli, kā spļaušus izspļāva:

"Kur ir tā sieva? Es pērku."

Rute nobālēja. Boass, tādu iznākumu negaidījis un visu padomu zaudējis, kā savām acīm neticēdams, skatījās te uz naudas zutni, te uz tā īpašnieku.

"Bet..." viņš sacīja. "Bet..."

Šai brīdī Rute - viņa jau senvairs nekā nesaprata - juta, ka tiek izrauta priekšā.

"Tad tev jāprec šī!" viņa dzirdēja kā pa miegiem. Māte! Tātad - māte viņu pārdod. Kā zirgu ar visiem iemauktiem. Sak, ja jau nav zirga, kur liksi iemauktus! Rute jutās vēl ļaunāk kā vakar vakarā. Toreiz tumšs un samtaini spārni. Tagad dučiem ziņkārīgu acu - kā maitu putni! Nu, plosiet, plosiet! Tu, māte, pati pirmā. Un tagad tava reiza, Pākstaini. Nu cērt, nu cērt! Es gaidu.

Bet, kā par brīnumu, gaidītais cirtiens nenāca. Brammanīgais pircējs bija manāmi apjucis. Lūpu atmetis un naudas zutni bāzdams aiz jostas, viņš, acīm redzot, nezināja, ko darīt.

"Tāda ir paraša," māte uzstāja.

"Tāda ir paraša," atbalsoja pilsētas tēvi.

"Jāprec, jāprec," sauca skatītāji, tuvāk spiezdamies.

Pa tam vīram tomēr bija iekritis kas prātā.

"Viņa nav mūsļaužu. Moābieti es neprecēšu!"

Tā, to tikai mātei vajadzēja. Kā, pērkona negaisam tuvojoties, kūļi, tā tagad tika ķerti, rauti, vilkti, celti, sviesti un kaudzē krauti Rutes tikumi. Cik viņa laba, ticīga, čakla un izpalīdzīga. Pati sevi aizliegusi, visu pametusi. Simtiem precinieku viņai būtu varējis būt. Labas dienas viņa būtu varājusi dzīvot. Bet viņa - nē. Viņa atstāj savu rožu dārzu un savu tēva sētu un nāk līdz vecenei, ubadzei! Kāpēc, labie ļaudis? Kāpēc, pilsētas tēvi? Tāpēc, ka viņai ir sirds. Viņa zin, ko tas nozīmē visu pazaudēt, vienam būt. Viņa zināja, ka nelaimīgajai vīra mātei viņa tikpat vajadzīga, kā spieķis vientulim, kā... kā meita mātei. Jā, tā viņa ir. Viņas meita, nekāda svešniece...

"Jā, to es ar' varu apliecināt," manīdams, ka radiniecei sāk pie-

trūkt elpas, Boass steidzās piemest savu tiesu.

"Jāprec, jāprec," kliedza pūlis, spiezdamies virsū.

"N-nē, svešnieci es neprecu," sacīja Pākstainis, acīm redzot iespītējies un skatīdamies, kā lai tiktu projām ar godu.

"Ja gribi tīrumu, tad jāprec," tagad, kā vienā balsī un kājās pieceldamies, apstiprināja arī visi desmit pilsētas tēvi.

"Kurpi, kurpi!" kliedza skatītāji, kuŗu nu bija sanācis vesels pulks. "Norauj tam zirneklim kurpi! Piesplauj tam acis! Baskāji, baskāji..."

Nesaprazdama, kāpēc viņai Pākstainim būtu jāsplauj acīs un ko lai viņa iesāk ar "zirnekļa" kurpi, Rute stāvēja - ne dzīva, ne mirusi. Ka atraidītajai atraitnei tiesības splaut atraidītājam sejā un, par zīmi, ka viņa bērni būs baskāji, jānorauj viņam kurpe - to viņa uzzināja tikai vēlāk.

Pākstainis pa tam jau bija kurpi noāvis pats.

"Pērc tu, pērc tu," viņš čukstēja, spiezdams to Boasam saujā, un, zobgalīgu piezīmju pavadīts, nozuda kā dažreiz zirneklis. Laupījums bija izsprucis un tīklā vēl izrauts pamatīgs robs.

Sāncensis bija atkāpies. Boasam rokā - sāncenša kurpe. Boass bij pircējs. Pircējs - tas nu bij izšķirts - būs arī precinieks. Un - parašai atkal reiz parādīts gods. Ko pilsētas tēviem te vēl atlika darīt? Saule bija pusdienā. Dārzā zem koka vai istabas stūrī gaidīja paēna. Cits uz pleca uzsitis, cits pircējam un pārdevējām tāpat ar roku pamājis, tie cienīgi aizsoļoja uz savu dārzu vai istabu. Tur vēlreiz visu varēs pārdomāt, jo pārdomas mīl ēnu. Pamazām izklīda arī pūlis. Kā novītusi puķe galvu nokāris, pilsētas vārtos palika tikai tizlais ubags.

Boasa plecam piespiedusies, Rute atjēdzās tikai tad, kad sākās lauki. - Viņa bija lauku bērns un laukos atdzērās kā puķe ūdenī. Te viņa bija lasījusi vārpas. Tur viņa viņu bija redzējusi pirmo reiz. Un tur vēl vakar vakarā... Boasa lauki! Augstais Dievs! Kur viņa atradās?

"Dēls, kur tu mūs ved?" pēkšņi viņa izdzirda arī māti jautājam.

"Pie sevis, protams. Bet vienu gan es nesaprotu, māt," nu ierunājās arī Boass, "vēl vakar tu Ruti novēli man un šodien spied citam tīri ar varu."

Māte pasmaidīja.

"Vīrs neņem to, ko viņam uzspiež."

"Un kā tu zināji, ka tev darīšana ar vīru?"

"Jā, to nu es, taisnību sakot, īsti nezināju vis. Bet tu pats man drusku palīdzēji. Ja jau bija gatavs ņēmējs, kad tu ieteicies: šis jau neņemšot, kāpēc lai ņemtu, kad viss pūlis uzmācās - jāņem? Tikai aiz spītības vien, lai parādītu: jūs mani nemācīsit, jūs man neko nevarat pavēlēt! Es pats zinu..."

"Bet vai tad tāds ir vīrs?"

"Nu, tas tev jāzin pašam," māte pasmējās.

Mājas bija klāt. Kas par ēkām, un kas par saimnieku! māte priecājās. Žogi salaboti. Sētmalas appļautas. Bet pagalmā - kas tas? Galvu piešķiebis, Klibais Ješka skaņo savu kokli, un pāris stabulnieku iemēģina savas stabules. Vai, šodien tak kaimiņos kāzas!

Mūsu dienās - tuvu un tālumā

HANOVERAS KONFERENCES AINAS

No kreisās: NLC direkt. Dr. Empijs, ALC prez. Dr. H. Šū un līdzšin. LWF bēgļu pal. darba dir. Dr. Hermans.

JAUNAIS LUTERĀŅU PAS. FEDERĀCIJAS PREZ. DR. H. LILJE.

No kreisās: LWF viceprez. Dr. F. Fraijs, ALC prez. Šū un bij. Augustanas prezidents Dr. P. Bersels.

HANOVERAS KONFERENCES LĒMUMI ĪSTENOJAS

Ar Hanoveras konferences lēmumu radītajam LWF Palīdzības darba departamentam (the Department of Lutheran World Service) federācijas izpildkomiteja nākošajiem diviem gadiem vadītāju jau izraudzījusi. Tas ir luterāņu aizgādes sekretārs Minnesotā, māc. H. Dž. Vaitings (Henry J. Whiting).

Jaunais direktors dzimis 1910. gadā, Vašingtonā, un, pēc Filadelfijas teoloģijas semināra beigšanas 1934. gadā, četrus gadus bijis draudzes mācītājs. Kopš 1938. gada darbojas iekšmisijas un aizgādes nozarē.

Tagad, kā nule dibinātā depar-

FORM No. 3547 Requested

MĀJAS DRAUGS
DIVISION OF AMERICAN MISSIONS
NATIONAL LUTHERAN COUNCIL
327 South La Salle Street
Chicago 4, Illinois

Return postage guaranteed

tamenta direktoram, viņam nāksies gādāt par garīgu un materiālu pabalstu tām daždažādajām luterāņu grupām visā pasaulē, kam palīdzība nepieciešama, kā arī kārtot baznīcu savstarpējo palīdzību un atbalstīt luterāņus tur, kur tie ir minoritāte. Jaunā departamenta pārziņā būs arī bēgļu aprūpe. Savus atbildīgos pienākumus Vaitings uzņemsies 1953. gada 1. maijā.

LWF TEOLOĢIJAS DEPARTAMENTS

sekmēs teoloģijas studijas un centīsies panākt šai ziņā sadarbību, kā arī nāks talkā dažādajām federācijā apvienotajām baznīcām stiprināt draudzes dzīvi. Viens no departamenta galvenajiem uzdevumiem būs koordinēt profesoru, studentu, mācītāju un arī draudzes locekļu apmaiņu. Departaments veicinās arī svarīgākās teoloģiskās un baznīcas literatūras tulkošanu un publicēšanu.

VĀCIJAS AUSTRUMU ZONA

No Padomju zonas apm. 5.000 luterāņu bija domājuši apmeklēt Luterāņu Pasaules federācijas konferenci Hanoverā, Rietumvācijā. Austrumvācijas valdība viņiem arī bija apsolījusi, ka atļauja tiks dota. Taču beidzamajā minūtē komūnisti savus prātus grozīja un Austrumvācijas luterāņiem robežu šķērsot liedza. Nedēļu vēlāk Stutgartē bija paredzētas Evaņģeliskās baznīcas dienas, plašākā protestantu baznīcas draudžu locekļu sanāksme Vācijā. No Padomju zonas to vēlējās apmeklēt ap 20.000 protestantu. Arī te sākumā solītā atļauja tika anulēta. Austrumvācijas valdība arī darījusi visu, lai sabotētu vācu katoļu dienas Berlīnē. Nolūks acīm redzams - kontrolēt reliģiskās grupas Austrumvācijā un mazināt baznīcas ietekmi.

Kāda Rietumvācijas ziņu aģentūra pareģo, ka Austrumu zonā visā drīzumā tikšot atsavināti arī baznīcu īpašumi un zemes. Par iemeslu uzdošot "nepiemēroto un aplamo" baznīcas administrāciju. Līdz ar to baznīcas darbība aprobežotos vienīgi ar dievkalpojumiem.

Dr. fon Tadens, Evaņģeliskās baznīcas dienu vadītājs, domā, ka aizliegdami šķērsot robežu, komūnisti vācu evaņģelisko kristiešu kopībai devusi nāvīgu triecienu. Tie "acīm redzot vēlējušies saraut beidzamās redzamās saites. Šī stunda," viņš saka, "parāda, ka brīvība nav kaut kas pats par sevi saprotams, bet ka mums jābūt par to nomodā un netikvien sevis, arī savu brāļu dēļ."

ANGLIJĀ

pašreiz tiek cilāta doma par Apvienotas luterāņu baznīcas dibināšanu Lielbritānijā. Viens no šīs domas dedzīgākajiem aizstāvjiem, Anglijas poļu luterāņu baznīcas galva māc. V. Fierla, pēc nesenās Lielbritānijas luterāņu koncila konferences izteicies: "Agrāk vai vēlāk - bet Apvienota luterāņu baznīca Lielbritānijā mums jādibina. Mums varbūt būs daudz kas jāpiecieš, bet mēs iegūsim vairāk." Māc. R. Mužiks, kas pārstāvējis latviešu tautības luterāņus, deklarējis: "Mācības ziņā mēs pagājušajos gados esam saauguši arvien vairāk un vairāk, un mēs Apvienotu luterāņu baznīcu Lielbritānijā apsveiktu." Anglijas vācieši bijuši atturīgāki. Doma pati par sevi jau ēsot jauka, bet jāšauboties, vai to izdošoties realizēt. Esot pārāk daudz tiesiskas, tradicionālas un doktrināras dabas šķēršļu.

Konferencē nolemts lūgt Luterāņu koncilu turpmākām diskusijām izstrādāt tezes mācības un prakses jautājumos, lai tās varētu izdebatēt vispirms mācītāji, un pēc tam lai tās varētu pārrunāt arī ar draudzes locekļiem. O. G.

FRIEND OF HOME

English Translation of the Latvian Paper Majas Draugs

Volume No. 3 November, 1952 No. 11

Pastor O. Gulbis

THREE STARS

There are pages which one cannot easily turn over, for even after having turned them over one wants to have a look at them again. One of those pages seems also that page which we turned over just a second ago. We want to look at the picture again. So we turn the page back and look at it.

Is it a mountain or just a steep bank? No, it seems it is a mountain, as steep as a tower and as black as a roof just tarred. It is the mountain of sorrow. He who has climbed it knows how steep and black it is.

And on the peak of the mountain there is a tree, its top broken, its branches cut. Men cut the branches, birds fell out of their nests, and the wind rejoiced, "Now you must wither, now you must wither." But the tree did not wither, for now with its top broken and with its two branches cut it had become the tree of the cross. And the tree of the cross does not wither.

Under the cross on a dark night and in the winds of autumn there is a mother with her child, standing bright as an apparition.

What is a mother looking for on the mountain of sorrow? It is a place for sinners, not for a mother. A young mother is like a just-lighted candle. Both should be protected from all the winds. Mother's place is at home, at her child's cradle. But probably this mother has no home and the tree of the cross is her only shelter. Or perhaps she has lost the peace of her soul and now she is trying to regain it under the stars. But all the sky is dark and there are only three stars left, and she herself--like the bruised reed at her feet.

Yes, it is an ingenious picture. One can look at it long, and many a good thought comes to one's mind when looking at it. But what does the artist (Ansis Berzins) want to say through it? Did he want to remind us of that very well known insight that we are like bruised reeds? Did he want to awake but painful memories, and conclusions which are even more painful?

There is no doubt that all of us have many memories. Especially in the month of November we are reminded by the three stars: Kurzeme, Vidzeme, Latgale. On November 18 our past also is such a page which one cannot so easily turn over.

But one would make a big mistake if he would think that November 18 is exclusively our day. Of course, those three small stars which rose at the Baltic Sea 34 years ago particularly delighted those people who for centuries had seen but a cloudy sky. At the same time it was a sign in general. It testified that "hope maketh not ashamed," that God's mills are working slowly but well, that the dreams dreamed by the best part of mankind for centuries on both shores of the Atlantic have come true, that the wounds were healed, that the clouds were disappearing.

How beautiful the firmament is when the clouds are driven away and when the stars appear! That is the world which ought to be. That is the world which was created by God.

Nevertheless, if our fathers were men of the dawn, we are men of the setting. We see the stars setting, not dawning. In a very short period, almost in a single night, there was a star-rain pouring. During the short period of a few decades the ideals which our fathers thought they had reached we see now in the almost unreachable distance. And during these few years tens of states have lost their independence. Millions of people have been chained in such heavy chains as our fathers saw only in museums. Darkness has fanned its wings and there are people who think that the dove of God's Spirit, the bird of the dawn, is already trembling in its claws. And it is we who were to live in a better world! It is we who think there is no way to overcome the distance between us and our ideals!

The whole world now is like a tree with its top broken. What are the three stars about which the apostles of humanity rejoiced once so immensely? They are Liberty, Fraternity, and Equality--bright stars indeed! It is Christianity by which they were brought up, and when the world of our days is like a tree without its top, it is because Christianity, which pulls and points to heaven, has been lost.

Of course, there is much talk about liberty, fraternity, and equality also nowadays. But real freedom is only there where Christ, the liberator from sin, outreaches all other liberators. There is no brotherhood that would be more beautiful than one where God is the Father and we, His children-brethren. And equality is good but only when on its behalf men are exalted, not humiliated.

A tree without a top and without branches--that is a symbol of today's world. It is a tree of the cross. Therefore there are so many refugees who lament and circle round it like birds whose nests have been ruined.

And under the cross--a mother and child. Is it we and our youth? Yes, and also man of our day in general; modern man and his future; a bruised reed on the mountain of sorrow. And above all--the wings of darkness.

However, there are still three stars left: Faith, Hope, and Charity. But the brightest of these is Charity.

No, the artist has not the intention to but hurt us. He wants to encourage us. Even if all the stars our fathers believed in would be extinguished, as long as these three are shining darkness will not overpower us.

It is true, millions of people have been chained to the bench of the galley of modern "progress." And what an irony! -- they have to believe in rowing to a "land of a better future," to "the new world," under the government of Freedom, Brotherhood, and Conformity! What is left now of those brilliant words

which were admired once as a queen's gown? Nothing but naked, decaying flesh. And there are more millions of men in constant fear of being caught like the recruits in ancient days, for there is not a sufficient number of oarsmen for the galley of modern "progress."

Nevertheless, the love in liberty has not been lessened. Quite the opposite. The more brutal the oppression the greater the longing for freedom. The heavier the burden, the more persevering the desire to get rid of it.

Can one observe signs of destruction? Yes, but for just that reason the will to remain alive is even greater.

Before and after the world wars has not Christianity been strongly criticized? Yes, but not because of its ideals--that would have been found insufficient. Those who have been found insufficient were those who proclaimed Christian ideals. Many an ideal of Christianity has been taken over by Communism. The main difference is that Communism is trying to realize them by methods essentially strange to Christianity. By corrupting the means, Communism has also ruined the ideal itself. Therefore the real values of Christianity probably have been discovered only now--after two thousand years!

Well, men and brethren, what shall we do?

The answer is simple and always the same. For if we remain with Christ, other answer can no man give than that is given: man must change his heart "for the imagination of man's heart is evil from his youth," and from the very beginning of mankind. But it must not remain evil. He who has said, "Yours is mine" (the modern communists with their slogan, "rob the robbed possessions"), and he who has said, "Mine is mine" (Christians "after flesh" and not "after spirit"), must learn to say, "Mine is yours."

This spirit must form us. In this spirit the Christian of the future must develop. Then also the distances to ideals will be overcome once. And only in this way can be reached the "better world" which has been dreamed of since long ago: a magnificant tree on the mountain of God, a tree not to be broken by the wind and not to be cut by an ax. Each bird has its nest there, and each human being enough shelter.

It is a remote goal, of course. Whether it is on this side - or already behind the horizon - God knows alone. But it is not out of reach, for the three stars are still glittering, namely: Faith, Hope, and Charity.

* * *

Pastor K. Kronis John 14:18, 19

THE CROSS WILL CONQUER

(IN COMMEMORATION OF OUR LOST ONES)

There they come... There is a man coming in his virility, a farmer. He brings along the heat of the summer of Latvia, and the scent of fresh cut hay which is so unique and lovely that there is nothing to be compared with it. His way has lead him near the parsonage, he says, and he would like to pay his pledge. I can visualize him now almost as clearly as I saw him then; but now he is silent; he does not touch anything. Who knows, maybe he already has finished his walk along these earthly paths. Who knows, maybe he has no home any more if he is still alive, and strangers are trampling his meadows along

the remote river. In the hour of commemoration, however, he is still coming just as if everything were the same.

And there is a young country maiden recently confirmed. She is bashful, talks slowly, and her shaggy hair reminds one of a heavy barley sheaf in the season of harvest. It is a Hymnal that she is asking for. Because of the war our supplies were too short and she did not get it after confirmation. Only a more attentive look discovers she is but an apparition. There are grains of sand falling from her half-open eyelids and in her hair there are snowflakes frozen, some of them glowing like the poppies in her flower garden. I know what she really is looking for. She is looking for the life she has not lived, and for her folks, for not only has she come from the hard winter of the remote and cold Siberia, she has come from the calmness of the Other World.

A youngster, still a boy but already a soldier, has a different desire. He is on his vacation, just for a couple of days. His companions in arms are waiting for him in Volchova. They need him and he must return soon. Would it be possible, he wants to know, to receive the Holy Supper next Sunday, for him alone? When he has left it strikes me; it surely was not a red cluster from the mountain ash at his breast... Through that red spot his young earthly life gushed out.

And sometimes it is an old father or mother, bent, skinny, and unsteady, like the white trembling canes in their hands. They too have no peace. And behind them tens and hundreds of little children with their lovely faces like angels in the pictures; men, women, and the old folks with foreheads grown yellow and their white hair round like the moon in the middle of its "garden." They come ...

I think most of us know those midnight hours when these silent guests knock at the door of our memories. There is our father or mother, husband or wife, our little boy or girl. He or she would be big now, if it were different. And when they come to us we have the feeling that we have to continue to twist the same thread of life which was suddenly cut. It is a sweet and bitter feeling at the same time. It is as if they who have come to us would ask: How is it that you were allowed to escape all those tortures and harm which we had to undergo? Why should we die and you may live?

What shall we answer? That we too have had and still have bitterness enough? That we both are orphans of the same mother?

Who is going to comfort us?

It is not enough that we have our daily bread which we have earned ourselves after so many years of humiliation. It is not enough with the bread of worldly hope. We do not trust in men anymore. Sometimes it seems the earth, the waters, the trees, and mountains are closer to our soul than men, for they at least are beyond good and wrong, they will not hurt us. And so one of our poets tells his sorrows to a dumb tree in his poem. Nevertheless, the heavy soil does not lighten the burden of our life, water does not wipe off its bitterness, and in climbing a mountain we cannot leave our rainy days below. Who is going to comfort us? Christ, the conqueror of life; He who promised His disciples, "I will not leave you comfortless." So said He when the hour was near at hand that He must depart in order to put down His earthly life as the sacrifice of reconciliation of the Old Testament before God's holiness for the sake of others, for the sake of men. The feeling of this unique hour fell over the souls of His disciples like the shadows of the old trees on the Mount of Olives

fell on the neighborhood in which they were. In this shadow their bright countenances became dim. They were looking forward to the joy of the feast. Now they bent as trees before the tempest. There was silence at the table, a silence of ignorance and fear. It was like a grave dug between them. Then Christ raised His voice, "I will not leave you comfortless." He was looking forward to the sunny Easter morn. "I live, ye shall live also." Though many who had believed in Him would be devoured by darkness, though many would be delighted by hearing the lamentations of others, whether sitting in the circuses of Rome or hiding themselves behind the walls of the Kremlin -- Christ knows. Each life of such martyrs is like a flaming spear reached out against the evil darkness; it is like the sword of that angel who was put at the gates of Paradise after the sin of the first man. More strikes with this sword and the dark and deadly circle round our life will be cut into two and they who had gone with the Redeemer into death will become His--God's--co-workers in the field of the heavenly Kingdom. They too will live, for their names belong to eternity.

"I live, ye shall live also." Did Christ mean those few elect in whose midst He was sitting? Did He mean only those ancient days? Did He not mean also us? Did He not mean also those who knock at the door of our memories in the midnight hour? Did He not mean also those who are trembling in the shadow of the bloody star? Has Christ turned off the man of the 20th century?

Down from the cross at the altars of the houses of God a very sad countenance is looking at us, for Christ is still suffering as He did more than nineteen centuries ago. There are people who not only slander Him but who misuse His name. They despise Him and mock Him. And nothing happens--they remain without punishment. Oh, that is but a symbol for a certain idea, says the sceptic when seeing His believers with bent heads at His altars. The sceptic passes by dissatisfied. However He, the despised, looks down from eternity, blessing also those who slander Him, and weeps. There are two times mentioned in the Gospel when Christ wept while on earth. Must He not weep in heaven when seeing what is going on in the world now? Christ has not left us comfortless. However, when one talks about that, when one gives that Book of the Good Shepherd to the practical man he puts it aside, gives a sigh, and thinks: Oh yes, the Scriptures! We need them, but they are too far from real life. It is too good to be true.

Has Christ been quickened in us, not only on Easter morn? Is He with us in our lives as <u>our</u> Savior? Is He the Savior of you and me? He is with everybody who wants Him to be, and who wants to stay with Him as His disciple. He is with all who need Him. For those He lives and they live with Him. Certainly they suffer when being slapped, tortured and killed, certainly they lament for their life's work when it has been given to the winds or usurped by the world's parasites. They grieve for their land, which has been trampled down by vagabonds, after its people's extermination, they grieve for their lives which they could not live because of years and years of strangeness, they grieve for the time which they could not spend usefully. They even cry in the graveyard. But the rough transitoriness does not trouble them anymore. It is conquered. He who has been devoted to Christ; he for whom prayers have been pronounced in Christ's name, is not lost or ruined--neither the days nor lost values nor living souls in which the breath of God has vibrated since the beginning of the creature. And they who have grown great in the power of His spirit when following Him, they who have strived after the highest aims set by Him, they who, if it were necessary, died for the future and for its ideals, for one another, for the eternal life, those who died as He did will live as He is living, for they are His friends and co-workers in shaping the coming day of mankind, in laboring for the Kingdom of Heaven.

HANOVERAS KONFERENCE N.L.C. DIREKTORA VĒRTĒJUMĀ

Jau pēc pirmā, bet it sevišķi pēc otrā pasaules kara Amerikas balss tiek uzmanīgi uzklausīta ne tikvien saimnieciskajā, politiskajā u.t.t., bet arī reliģiskajā laukā. Runājot par pēdējo, it īpaši jāatzīmē tā lielā atbildība, kāda amerikāņiem piekritusi pasaules luterānismā. Pēc Hanoveras konferences Amerikas luterāņu loma nav mazinājusies, drīzāk otrādi. Te pietiktu minēt kaut vai U.L.C.A. prezidenta Dr. F.K. Fraija (Dr. Franklin C. Fry) ievēlēšanu par Luterāņu pasaules federācijas pirmo viceprezidentu. Dr. Fraijs nav tikai vienas Amerikas luterāņu baznīcas (sinodes) vadītājs. Viņa vārdam liels svars visu Amerikas luterāņu un Amerikas protestantu aprindās vispār.

Kā tad nu amerikāņi novērtē Hanoveras konferenci? Sniedzam te Nacionālās luterāņu padomes (tai pašā laikā arī A.S.V. komitejas Luterāņu pasaules federācijā) direktora Dr. P. Empija oficiālu paskaidrojumu.

Luterāņu pasaules federācijas (LWF) konferencē Hanoverā, Vācijā, saka Dr. Empijs, izpaudās visas pasaules luterāņu baznīcu sirsnīga apņemšanās Luterāņu pasaules federācijas darbā uzņemties savu tiesu atbildības. Tas tomēr Nacionālās luterāņu padomes (amerikāņu) atbildību nemazinās.

Tālāk viņš saka, sanāksmē tika pieņemts vienprātīgs lēmums radīt trīs jaunus departamentus, proti, teoloģijas (The Department of Theology), misijas (The Department of World Mission) un palīdzības darbam (The Department of World Service). Tos atbalstīs visas federācijā apvienotās baznīcas, katra pēc savām spējām.

Pirms Hanoveras konferences (no 25. jūlija līdz 3. augustam) - Dr. Empijs apmeklēja Dienvidslaviju, pēc tās - drāmatisko sanāksmi Berlīnē, kur konferences dalībnieki ar konferences atzinumiem iepazīstināja Austrumvācijas luterāņus. Pēdējiem, sakarā ar jaunajiem komūnistu valdības satiksmes ierobežojumiem, konferencē nebija iespējams ierasties.

Hanoveras konference, teica Empijs, nosprauda drošu ceļu turpmākajiem pieciem gadiem. Nekādi sensācionāli lēmumi gan netika pieņemti, bet saukt to par neauglīgu varētu tikai slinķis vai vienaldzīgais. Kā amerikāņiem, tā pārējiem konferences dalībniekiem kļuva skaidrs, ka palīdzības darbs visā pasaulē prasīs jaunus upurus. Konference parādīja, cik luterāņu baznīca izplatīta un tuvināja 52 dažādo nāciju luterāņus.

Konferences pamatnoskaņu, pēc N.L.C. direktora domām, izteicis jaunais federācijas prezidents Dr. Hansis Lilje, kas atklāšanas dievkalpojumā deklarējis: "Mēs neesam sapulcējušies parādes laukumā, bet kara laukā." Saspīlējumu radīja Polijas, Čechoslovākijas un Austrumvācijas delegātu iztrūkums.

Par konferences taustamāko rezultātu Dr. Empijs uzskata trīs jauno federācijas departamentu radīšanu. Tie esot visas Luterāņu pasaules federācijas kopējs pasākums, un dedzība ar kādu tie radīti, liecinot par patiesu sadarbības garu.

Kopš federācijas pirmās konferences Lundā, Zviedrijā, 1947. gadā, saka N.L.C. direktors, pēdējos piecos gados bieži dzirdēts, ka Luterāņu pasaules federācija esot galvenā kārtā amerikāņu darba lauks (an American front), jo lielāko tiesu federācijas pasākumu finansējuši Amerikas luterāņi. Hanoveras lēmumi tagad nosprauduši nākošo piecu gadu darba lauku. Mēs strādāsim, saka Dr. Empijs, zinādami, ka mūsu darbu atzīst un dedzīgi atbalsta luterāņi visā pasaulē. Taču tas mūsu atbildību nemazinās. Lai pildītu savas saistības, mūsu pienākumi drīzāk dubultosies.

No lielās Hanoveras konferences luterāņu vienības gars ticis pārnests uz "mazo Hanoveras konferenci" Berlīnē, kas amerikāņu un citu zemju luterāņu delegātiem un viesiem bijis "vienreizējs piedzīvojums." "Mazā Hanoveras konference," kā jau teikts, rīkota Austrumvācijas luterāņiem, kam LWF īstajā konferencē ierasties nebija iespējams. Komūnistu aizliegums izceļot un augošais saspīlējums Austrumvācijā šai sanāksmei piešķīris divkāršu nozīmību. Luterāņu sanāksmē Spandavas Johannesstift'ā, Austrumberlīnē no Vācijas austrumu zonas ieradušies kādi 180 oficiāli delegāti. Apmeklētāju bijis tikdaudz, ka tiešo sanāksmju zālē tiem nepietiecis vietu un daudzi palikuši ārpusē vēl tad, kad atvērta arī kapella. Šie dalībnieki noklausījušies federācijas amatpersonu ziņojumus un aktīvi piedalījušies diskusijās par baznīcas problēmām.

Šīs sanāksmes atklāšanas dienā, saka Dr. Empijs, vienā laikā notika dievkalpojumi divās Austrumberlīnes un sešās Rietumberlīnes baznīcās. Kopējo apmeklētāju skaitu viņš lēš ap 20-25.000. Viņš pats runājis ap 2000 dievlūdzējiem kādā Rietumu sektora baznīcā. Pārējie runātāji bijuši jaunais federācijas prezidents bīskaps Lilje, agrākais prezidents zviedru bīskaps Anders Nigrens, jaunais federācijas viceprezidents Dr. Franklins Fraijs, federācijas sekretārs Dr. Kārlis Lundkvists un Nacionālās luterāņu padomes prezidents Dr. Lorenss Steivigs. No Nacionālās luterāņu padomes redzamākajiem dalībniekiem "mazajā Hanoveras konferencē" Berlīnē piedalījušies vēl Eiropas nozares sekretārs Dr. Dž. Šercers un Amerikas iekšmisiju sekretārs Dr. Konrads Hoijers.

Luterāņi, kas piedalījušies noorganizētajā ekskursijā pa Austrumberlīni, saka N.L.C. direktors, paši savām acīm varēja pārliecināties par pastāvīgo komūnistu naida kampaņu. Blakus plakātiem "Vācu demokratiskā republika apvienojas ar draudzīgo Padomju Krieviju pret amerikāņu imperiālistiem" un "Kas nestrādā, tam nerūp miers," izpostītajās pilsētas daļas jauni plakāti vēstīja: "Šo vietu izpostīja amerikāņi."

Politiskais saspīlējums palielinājis bēgļu plūdus. Tagad no austrumiem Rietumberlīnē ieplūstot pat 1.200 cilvēku dienā. Ainas tajās apm. 50 patversmēs, kur plecu pie pleca guļot ap 125.000 bēgļu, esot "traģiskas un patētiskas." Un tā kā tikai retajiem no tiem ziemas drēbes, tad ziemai iestājoties, kļūšot vēl ļaunāk, jo trūkstot transporta iespēju šos nelaimīgos no Berlīnes izvest.

O. G.

by the Federation's Assembly at Hannover, rather it has been increased even more. Let us mention the fact that the newly elected first vice-president of the Federation is Dr. Franklin C. Fry. Dr. Fry is more than the leader of a Lutheran church body in America - the president of ULCA. His name maintains a great importance among all Lutherans in America and in the circles of American Protestant churches in general.

Now how do Americans see the Hannover Assembly? Here we are reproducing the viewpoints of Dr. Paul C. Empie, Executive Director of the National Lutheran Council.

"Genuine determination of Lutheran churches all over the world to take their share of responsibility for the Lutheran World Federations operations, as demonstrated at the Federation's Assembly at Hannover, Germany," said Dr. Empie, "will not lessen the responsibilities of the National Lutheran Council, the U.S.A. Committee for LWF."

He referred to the Assembly's unanimous decision to create three new departments supported by all member churches according to their abilities. The new departments are: Department of Theology, Department of World Missions, and Department of World Service.

Dr. Empie's trip abroad took him to Yugoslavia, the LWF Assembly at Hannover July 25 - August 3, and to the dramatic post-Hannover meeting in Berlin, where participants in the Assembly met Lutherans from East Germany who could not attend the Hannover meeting because of the Communist Government imposed travel restrictions.

"The Hannover Assembly," said Dr. Empie, "laid a firm basis for the next five years. No worldshaking decisions were arrived at, but only the lazy or the indifferent could have found the Hannover Assembly unfruitful in regard to content and character of his religious faith. The Assembly interpreted to Americans as well as to others the need for continued sacrifice in world service, dramatized the worldwide character of the Lutheran Church, and created genuine fellowship between churchmen of 52 nations."

According to the NLC Director, the Assembly's keynote was struck by Dr. Hanns Lilje, newly elected president of the Federation, who at the opening service declared, "We are gathered not in parade but in a battle-field." "The tension," said Dr. Empie, "was highlighted by the absence of delegates from Poland, Czechoslovakia and East Germany."

The most tangible result of the Assembly, according to Dr. Empie, was the creation of three new LWF departments. These were established as "enterprises of the whole Lutheran World Federation," in a spirit of "considerable enthusiasm for genuine cooperation."

He recalled that during the last five years, since the Federation's first assembly at Lund, Sweden, 1947, it has frequently been said that "the LWF is, after all, chiefly an American front," because most of the Federation's operations have been financed by American Lutherans. "The Hannover decisions," he said, "have made a solid basis for the next five years in which we will work with the approval and enthusiasm of Lutherans in the rest of the world. However, this will not mean less responsibilities for us. Rather, it will double our share to fulfill our commitments."

Dr. Empie emphasized that the spirit of Lutheran Unity was carried

from Hannover to the "Little Hannover" meeting in Berlin, giving delegates and visitors from America and other parts of the world a unique experience.

The "Little Hannover" meeting, he explained, grew out of a post-Hannover meeting in Berlin originally scheduled for the benefit of East German Lutherans who could not afford to travel to the LWF Assembly. Because of the Communist-imposed travel ban and the growing tension in East Germany, the meeting "assumed double importance."

The Lutheran meeting at Johannesstift in Spandau, East Berlin, was attended by some 180 official delegates from the Soviet Zone of Germany, and so many visitors that the assembly hall and the chapel combined could not take care of all of them. These participants heard reports from officials of the Federation and were active in enthusiastic discussions of church problems.

At the opening of this gathering simultaneous services were held in two East Berlin and six West Berlin churches. The total attendance, according to Dr. Empie, was 20,000 - 25,000. He addressed some 2,000 worshipers in a West sector church.

Other speakers at these services included Bishop Lilje; Bishop Anders Nygren of Lund, Sweden, Past-President of the Federation; Dr. Franklin C. Fry, ULCA President and First Vice-President of the Federation; Dr. Carl Lund-Quist, Executive Secretary of LWF; Dr. Lawrence Stavig, President of the National Lutheran Council.

Staff members of the National Lutheran Council attending the post-Hannover meeting at Berlin included Dr. John A. Scherzer, Secretary of the European Desk, and Dr. H. Conrad Hoyer, Executive Secretary of the Division of American Missions.

Dr. Empie said that evidence of the hate campaign maintained by Communists was seen by Lutherans who took part in an organized tour through East Berlin. Beside posters proclaiming that "The German Democratic Republic Unites With Its Friend Soviet Russia Against American Imperialists," and "Who Does Not Work Is Not For Peace," new posters are also set up in damaged areas proclaiming that "This Place was Destroyed by Americans."

Dr. Empie stressed that political tension has increased the influx of refugees from the East into West Berlin to 1,200 a day, and emphasized that scenes in some 50 shelters where an estimated 125,000 refugees sleep shoulder to shoulder were "tragic and pathetic."

Nonetheless, Dr. Empie added the situation of these refugees, who cannot be sent out of Berlin to the West because of lack of transportation, will become worse when winter approaches, since very few of them have winter clothing.

* * *

Prof. K. Karklins

THE SIGNIFICANCE OF RELIGION

Men have never dispensed with religion as well as with art.

The religion of the ancient Greeks was anthropomorphic. Their gods were like men. They differed from men only by their immortality. They lived on Olympus.

Christian faith taught about God in heaven. He is even behind the stars. The religion of the ancient Greeks is immanent, the Christian faith transcendent.

Middle Ages are the golden age of the Christian faith. At this time people grew into the Christian faith. It was the people's great school. Men searched for God earnestly. They became better, finer, more honest. In this respect the Middle Ages are very significant. Let us think but of the beautiful cathedrals, a great part of which were built in the Middle Ages and should be considered as masterpieces of architecture (the cathedrals of Cologne, Ulm, Notre Dame de Paris, Dome of Maria).

Men of the Modern Age have become more indifferent concerning religion. Often they do not long for heavenly blissfulness and cling to the earthly pleasures. There are lots of people nowadays who are even hostile towards religion.

Only world wars, revolutions, and exile have brought a more noticeable revival.

In Latvia and Germany people in rural communities and small towns are very deeply interested in religion. However, in the big cities and capitols the interest in religion is less. People in large cities are more indifferent toward religion. They attend their churches and religious gatherings seldom. In New York, the world's largest city, there are several millions of people who do not belong to any church. Nevertheless, in Latvia, Germany, U.S.A., and other countries, there is no systematically negative attitude towards religion. It is everybody's private affair. In the Soviet Union and her satellites, however, religious persecution and denial have become systematical. Accepting the materialism of dialectics, people deny God on purpose. Since the spiritual life for materialists is but a particular form of matter, the existence of any divinity is out of the question. There is no God. The large Russian encyclopedia gives this explanation about God, "It is a mythical imaginative being. The progressive materialistic and scientific thinking of our days cannot recognize the existence of God. One of the main tasks of progressive education of the Soviet people is the destruction of all religious and theistic experiences." About the Old and New Testaments there is said, "Moses and Christ practically are mythical persons who have never lived. The Old and New Testaments are full of contradictions and foolishness." These two quotations show the communistic viewpoint of religion very clearly. They leave no doubt about their completely negative attitude towards religion.

The same viewpoint was expressed by Marshall Tito, the Yugoslav leader, in a meeting of professors and teachers. In his address he especially emphasized that in his land children are taught not to believe in God. "According to the natural sciences, belief in God," he stated, "is out of fashion. They have provided us with unquestionable insights about the universe and society. Therefore one must not teach the children ancient superstitions."

According to V. Lenin, religion is opium. It narcotizes the people's thinking. Therefore keep off religion. For this reason the communists close the churches, punish the faithful ones, persecute clergymen, imprison them, torture them, even murder them, etc. The abuse and persecution of religion have reached their culmination in the Soviet Union. There is no way further.

Taking into account the indifferent or even hostile attitude toward

religion of a great many people, one can really start doubting its significance for the days to come. A question could be raised about its necessity. Could it not be put aside as worn out clothing? There are thinkers (Gijo) who are of the opinion that men will become irreligious in the future. Therefore in this review we are going to make an attempt to figure out the significance of religion nowadays and what significance it will have in the future.

There are lots of people who deny the existence of God. They claim the existence of God should be proved. Here we must emphasize that one can neither prove nor deny the existence of God. The human mind is too narrow for that. He who believes in God knows that there is a God. He who does not believe in God would not have much advantage of proofs. How can we prove to a blind man that snow is white? We simply have to believe in God without any proofs.

Nevertheless, I presume there are lots of people who have not thought about the essence of religion seriously ever. They are completely wrong thinking that they are irreligious. As a matter of fact, most people are religious. However, often they take the shell for the kernel. When dropping the shell they think they have dropped the kernel also, for they have no ideas what religion really means. There are very few men in the world who are really unbelieving. I have met very few of them, and I am much in doubt even of them. Therefore, in talking about religion one must not give one's opinion on its shell but on its kernel. A completely different picture then will be seen. Long religious influence has left deep traces in the human soul. Even if a man sometimes has taken a negative attitude toward tradition, nevertheless in the depth of his soul there is preserved the heritage of the previous generations. There is but a favorable moment necessary and the hidden religious heritage emerges into the light of his conscience. So man transfers religious experience from the subconsciousness into his conscious. One cannot get rid of religious experience as easily as someone probably thinks. Certainly there might not be many difficulties to denying religion in the eagerness of youth, nevertheless when one grows old it knocks at the door of his heart again. By the way there are many questions that urge us to think about God: life and death, the meaning of life, good and evil, holiness and sin, man and universe, time and eternity.

Nevertheless, if in spite of all of that someone would like to have some basis for God's existence, we are going to mention the most significant ones. We notice individual things in the world. So there is someOne who created and who keeps them. He holds and protects them. God is beyond all the things as their cause. God is the primary cause of the whole world. He is the living power. About this living power says J. Rainis in the introduction of his poem "Ave Sol":

As if in shapeless wilderness
There were footsteps noticeable;
The living power built the world
And put the aims in order.

The world is created and set with such sublime intelligence that there is no place for the slightest doubt about God's existence. Let us think about the significance of gravitation in the world, of the majestic movement of the sun, of the order of water and dry land, of the formation of mountains and valleys, of the multiform living creatures, the multicolour plants, the multitude and variety of animals, the depth of human intelligence, the magnificence of man's work and the abundance of his feelings. It speaks of such a masterly skill that man cannot pay it enough admiration. All nature is God's miracle.

It is the temple of God. This is the ontological proof of God's existence.

The second is the anthropological proof. Man is the masterpiece of God's creation. He has been created after God's countenance and likeness. Man is in a world of admirable depth and width. Within it present, past and future are united. Within it the thoughts, emotions, and tendencies of men long since passed away are alive. Man carries within himself the whole present time. And within him there the ideas and endeavors of the generations still to be born are hidden. The human race comes from a distant past through present time to a future yet not known. Men have lived in the world for millions of years and they will be living for millions of years. Men have gone through a phase of savage life, they have come to the barbarian phase and they are gradually approaching the phase of humanity. A divine human being is the end phase of this development. In his poem, "Nature and Soul," says J. Rainis:

> There is still one thing left
> For the soul to realize,
> How deep and beautiful she is.

There are some scientists who think mankind is approaching its decay. The world, they say, has grown old. Such opinion, for instance, has been defended by the German philosopher Oswald Spengler (1880-1935). There is no further development possible. There is no further evolution towards higher social forms. There is but perpetual repetition. In his book, Untergang des Abendlandes, he calls our age "The age of an old man." These thoughts, however, have not been founded sufficiently. Mankind is still fresh and potent. It regenerates itself perpetually. There is much more reason to believe in a long path of development ahead. Those who pass away are individuals and nations, not mankind. In the beginning of human history there is God and at the end of human development there will be God again. God is the beginning and the end of mankind. All human life is in God's hands.

If there are such spiritual treasures hidden in man, there should be one source of power from which they emanate. The Russian poet D. Derschavin says in his ode, "I am, it means you are too." All that goodness, truthfulness, holiness, beauty which is hidden in man, is not made by himself. It originates from God. God is the source of this treasure.

God is eternal. He comes from endlessness and He goes to endlessness. He is a sure support for mortal man. Man's life is like a breeze of wind. It lasts but for a while and disappears. It is like grass, which grows and is cut by the cutter. It is like the dew of the morn, that evaporates at noon. It is like a sunbeam that slides over a dark coniferous forest and suddenly disappears. Aye, the human life is short and sad. Therefore man is longing for immortality, endlessness, and eternity so much. And he gets it in the universe, mankind, and deity. The earthly life is on this side--the eternal on the other.

God is absolutely good. He is the good will of the world. All life gradually approaches good. Men become gradually better, cleaner, more perfect. God has provided man with a free will in order that he should grow under His leadership. Man himself must become more and more perfect. His life's school is difficult. Many stand it, others collapse. By his own strength man should come through, but God helps him. Every one has his task and he must accomplish it. Each man is an individual and unique in the world. He must accomplish his mission in the world which God has entrusted to him. In the Book of Books there is written, "Be thou faithful unto death,

and I will give thee a crown of life." Man ought strive after the crown of life with all his strength.

Men talk frequently about God's wrath. No, God is not wrathful. He is kind and merciful. What we call God's wrath is the fruit of our error. We ourselves make mistakes and the result of them we call the outburst of God's hardness. God is merciful, not he who punishes but He who saves, not he who condemns but He who forgives, not he who afflicts, but He who preserves. God is love, grace and purity.

God is the end of human development. Life moves toward God. He shows the way which we must go.

There are pain and sorrows in the world. By his own strength man cannot get rid of them. Once he was happy in the garden of Paradise. Then Satan seduced him and he sinned. He was cast out of the garden of Paradise, and he is suffering now under the burden of sin. He is responsible not only for his own sins but also for the sins of others. One is responsible for all, and all are responsible for one. Man must pay not only for his own sins, but also for the trespasses of his ancestors. Then God sent a Saviour to men in order to liberate them from sin. Man, however, was not liberated from death. Every living creature experiences his last hour. Also each sin must be paid for by man himself but with the help of our Saviour. In the world man lives by the grace of God. It is a profound thought. Life is not perfect. Our knowledge is limited. Death is inevitable. Man desires to be saved. Christian religion is the true religion of salvation--from the sad life and from the painful death. What a sad perception! In Buddhism and in Islam we have the same sorrowful perception. Man must be saved from life. There is no real happiness in this world, it is to be reached in the world to come. There will be no true happiness in this world. It can be obtained but in heaven, nirvana, or paradise. Men are born in order to die. And they die in order to live.

(The conclusion follows)

* * *

Pastor O. Gulbis

A MAN

Kek'ah - crew the neighbor's young cocks. Kekk'a-ah! Each morning it sounded better. But they still had not enough breath for a cock's full crowing.

Mother's mouth was dry because of a thousand excuses and explanations, but she had learned from her daughter-in-law only the main facts of last night. Now she got up and went to the door. "It seems it is dawning," she thought, and stayed near the wall. In the middle of the room the bundle was still lying, just as her daughter-in-law had left it. Her neighbor's gift. That was all she knew. Now walking barefoot she was happy to realize that she was not wrong: it was barley, a heap of barley. She almost could not pass it. Aye, now between her and her daughter-in-law there was another heap, a heap of misunderstandings. Would she be able to step over it?

The door was old and bent. It had worn a path of its own in the floor--as curved as a buck's horn and used by the door only twice a day, early in the morning and late in the evening.

"If I only could manage it," mother worried.

She found the latch and tried. It did not work.

A little bit confused she bent down and swept off the grains stuck to the soles of her feet. God's gift was not for crushing. Then using all her strength she tried once more. Aha! one should lift it a little, then it worked. Pleased that she had discovered her daughter-in-law's method of handling the door, she tried again and again. It gave way but not more than a gap, though broad enough for her to get out.

Yes, it was morning, red and refreshing as a just-picked apple. With its head bent a gray birdie was wiping its beak on the edge of the well. The lawn looked as if it had wept. The fence, and behold! even the old nettles at the hedge-side were as if decorated with pearls.

"My goodness! How beautiful an Autumn morning is!" It was long since mother had gotten up so early. It really looked like a wedding. This thought, however, reminded her of something.

"Ruth, darling, get up!" mother said, working back.

Ruth pulled her knees to her elbows and her blanket over her head. She did not reply. No, of course not. But she had watched mother and now was feeling better. "Now you can see yourself how it looks when there is no one who takes care of you," she thought.

This time mother came straight-way over the heap.

"It's time for going, dear!"

Going? Exactly. That was what she was thinking about all the night through. But - no, she could not, but if mother pleased, she could go.

"Like a sick child!" mother gave a sigh, and hearing no answer tried to pull the barley heap aside. "You could help me to open the door at least..."

As a matter of fact Ruth could, even more. She climbed out of bed and helped to pull the barley heap into the corner.

"But I won't marry that other man."

"How many times shall I tell you, dear, if you don't like it, don't do it."

Don't like it? What did it mean? Ruth stopped in the middle of the room.

"Mother, I do not understand. Just the other night you offered me Boaz and now you are talking about that other man. Is it a new trap? I won't go."

"Well then we shall keep our field and Boaz shall look for a wife elsewhere."

Nevertheless, no one stayed at home only because of a bent door. And how many dislikes had been overcome, especially when they were not so great at all! So despite all Ruth's dislike, both women reached the determined place quite early. But they were not the only ones. Once in a while everybody has something to do in town. There is something to buy, or something to sell, or even they must--as things stood with them--find a man. And when one has such things to settle when should he go? The earlier the better. If you have

something to buy you would have the best choice, if something to sell, you would be back at home earlier. Ruth watched the people with interest. This one, she thought, was a water carrier, and that old man, a vegetable salesman. A peasant boy was walking with a duck under his arm, and a rich linen merchant was riding on the back of his camel. Yes, and there was the lame John, too. Each morning he was carried to the gate of the town. There he lay, watching the passers-by, and begging. It did not seem so bad at all, but it surely was very bad when the sun grew hot.

It reminded her of her own hardship. This would be a hard day. Among the many people she felt again she was a stranger here. Knowing mother as her only close human being, she clung to her. Yes, she had no more beloved ones, just mother and - Boaz. Where was he? As a matter of fact she had been looking for him all the time. Aha! Over there. There he was. But he was not alone. There were the city elders around him. What on earth was he going to do with them? Was it a court session? Was it for examining her? And among them probably was that "other man" too. Ruth stopped.

According to tradition the session was held at the city gate. What about? Oh yes, the mother-in-law of the Moabitess was going to sell her field and the Moabite widow came in addition. It just increased the land's value some thought. You never know, said others, it depends on the buyer. "There is Boaz! Look over there!" said mother. Poor mother. She too had noticed him at last. "Let us go closer," mother continued. "The elders are already there. I hope we aren't late. And look, beside Boaz, it is he--the other candidate."

"Who, the old one?" Ruth did not see on purpose.

"O dear, O dear! Not that one. The other one. He is young and - rich," mother added, also on purpose.

So she was not wrong, Ruth thought. This man was that heap of traditions in the midst of her way to happiness. He blocked it like a door. Would Boaz succeed in opening it? Rich? She wouldn't take him even if he would be of gold. Such a ... such a podman. Now at last she had found a name for him.

With his hands upon his knees, with his head dug in his shoulders and like an open pod with his lower lip hung down, Mr. Podman sat and grinned. His debtors called him "the spider." He knew the reason why. But that he would have any similarity to a pod, a heap, or even a door - no, sir, he had never thought of that. He was a wealthy peasant, and if there was an opportunity of increasing his possessions - well, why not?

Ruth was feeling hot and cold. The longer she watched him, the more she disliked him.

"Let us leave this place," she whispered, but caught by mother's glance she knew she had to master herself.

Well, now Boaz had noticed them. He stood up, cleared his throat and began. He mentioned the good harvesting now - thank God; he reminded them of the big depression ten years ago. People emigrated and among others also his kinswoman, well, everybody knew her. Yes, she, her husband and their two boys left and settled down in Moab. The boys married Moabite girls. Everything seemed all right. But there was no escape from death. It was God's will that all the three men - the father and his two sons - died. Well, one had to be short, his kinswoman has returned, and her daughter-in-law, as it is known, with her. In a word--she sells a parcel of land and he, Boaz, is willing to buy it.

"Of course if you don't," he turned to Mr. Podman. "You are a kinsman nearer than I, and according to our traditions you have priority. But I don't think you are going to buy." Boaz gave a smile. "You have lands enough. You haven't even cut those fields you have. As for me, mine are already cut and I could use a little bit more soil."

The listeners, most of them peasants, exchanged looks. What, Boaz had his fields already cut?

"So, so, you have your fields already cut," as if putting a seal to a document, said one of the elders.

"Yes, my lord, I have cut and threshed, and brought home," Boaz confirmed with the pride of a good farmer.

This, however, Boaz should not have mentioned. What did he say? I won't buy? Did this boaster think I could not buy? Mr. Podman felt hurt. Lifting his lip almost up to the top of his nose and pulling out his money-bag, he tossed it like a turnip into his outstretched hand.

"Where is that woman? I buy it," he hissed.

Ruth grew pale.

Boaz, immensely surprised and completely confused, as if not believing his own eyes, stared at the bag and at its owner.

"But..." he uttered. "But..."

At this moment Ruth felt that she was pulled forward.

"Then you must marry her!" she heard her mother saying. Heavens! Mother was selling her out. Ruth was feeling even worse than last night. There had been velvety wings last night. Now there were scores of curious eyes, like vultures, she thought. "Well, go ahead! Devour me! Mother, you were the first. Now is your turn, Mr. Podman. I am waiting."

But strangely enough the vulture did not touch her. On the contrary, Mr. Podman seemed to be quite confused. With his lower lip bent down he tried to put his purse back under his belt and evidently did not know what to do.

"It is the custom," mother insisted.

"It is the custom," echoed the elders.

"He must marry her, he must marry her," shouted the mob, drawing closer.

In the meantime, however, the man had figured something out.

"She is not of our folks. I won't marry a Moabitess."

So, that was exactly what mother needed. As the harvesters in a thunder-storm are catching, pulling, throwing and heaping sheaves, so mother did with Ruth's virtues. How good, how faithful, how diligent and helpful Ruth was! She denied herself, she left everything. Hundreds of suitors she could have had. She could live in prosperity. But no. She wouldn't. She left her roses,

she left her home and came with an old woman, with a beggar! Why, my good neighbors? Why, elders? Because she has a heart. She knew what it meant to lose everything and to be alone! She came with her mother-in-law because she knew her mother-in-law needed her as a hermit needs his cane, as . . . as a mother needs her daughter. Yea, that she was. A daughter. Her daughter...

Ruth grew red and pale.

"Yes, I can testify of it," Boaz supplemented, seeing that mother was out of breath.

"He must marry her, he must marry her," the people shouted.

"N-no, not a stranger," said Mr. Podman, obviously getting stubborn and looking for a way out.

"If you want the parcel of land, you must marry her!" now said also the elders unanimously, and stood up.

"The shoe, the shoe," now shouted the observers. Pluck off the"spider's" shoe. Spit into his eyes! Vagabonds, vagabonds . . ."

Having not the slightest idea why she should spit into Podman's eyes and what she could do with a "spider's" shoe, Ruth stood half alive, half dead. Only later she learned to know that a rejected widow had the right to spit into the eyes of the man who rejected her and to pluck off his shoe. It meant his children would be vagabonds and walk barefooted.

In the meantime Mr. Podman had already taken off his shoe himself.

"You buy, you buy!" he whispered, pressing his shoe into Boaz's hand. Accompanied by sarcastic remarks he disappeared as if he really were a spider.

The rival had retreated, his shoe now in Boaz's hand. Boaz was the buyer. The buyer--now it was clear--must be also the suitor. And homage was paid to tradition. What had the elders to do? They withdrew into the shadow of their gardens or homes in order to consider this affair once more. The sun stood high. Then also the observers disappeared gradually. At the city gate, as a withered flower with its head bent, remained only the lame beggar.

Leaning on Boaz's shoulder Ruth came to herself only when in the midst of the fields. She was a country maid and she revived in the country like a flower in water. Here I gleaned, she thought. Over there I saw him the first time. And there just last night ... Goodness! Weren't these the fields of Boaz?

"Where are we going?" she heard mother inquiring also.

"With me, of course!" said Boaz. "But there is one thing I cannot understand. Just last night you sent Ruth to me, and now you urged her to marry that other man!"

Mother smiled.

"A man does not do what he is urged to."

"And how did you know he was a man?"

"Well, I admit I wasn't so sure at all. But you helped me a lot. If he decided to buy just because you said he wouldn't, why wouldn't he change his mind when all the crowd shouted he must? He wanted to demonstrate that no one would teach him--no one would give him orders. He himself would know ..."

"But is it a man who does things like that?"

"Well, that's something you should know yourself," mother laughed.

They had reached Boaz's homestead. What buildings were there and what a farmer! Mother was delighted. All the fences were in good order. The nettles at the hedge-sides were cut. But in the courtyard--what was that? With his head bent, old Jobie was tuning up his harp and two pipers were trying their pipes. Oh, dear, she had forgotten, there was going to be a wedding at the neighbor's today.

* * *

DECISIONS OF THE HANNOVER ASSEMBLY COME INTO BEING

For the newly created Department of World Service a leader for a two-year term has already been chosen by the LWF Executive Committee. He is the Rev. Henry J. Whiting, Executive Secretary of Lutheran Welfare Society of Minnesota.

Born in Washington, D.C., in 1910, Mr. Whiting was graduated from Lutheran Theological Seminary, Philadelphia, Pennsylvania, in 1934, and served a pastorate from 1934 to 1938. Since 1938 he has been serving Inner Missions and Lutheran Welfare.

Now as director of the new department, he will administer spiritual and material aid to Lutheran groups in need throughout the world, assuming responsibility for interchurch aid and assistance to diaspora groups and minority churches, as well as service to refugees. Rev. Whiting will take over his new responsibilities on May 1, 1953.

THE LWF DEPARTMENT OF THEOLOGY

will promote cooperation in study among Lutherans, engage in theological studies, and assist the churches in strengthening congregational life. One of the department's chief tasks will be to coordinate exchanges of professors, students, pastors, and laymen between member churches of the Federation. The department will also facilitate the translation and the publication of important theological and church literature.

THE EASTERN ZONE

Some 5000 Lutherans of the Soviet Zone of Germany were prepared to go to Hannover, West Germany, to attend the Assembly of the Lutheran World Federation. The East German government had promised them permission to go, but at the last minute the communists changed their minds and refused to let the Lutherans cross the border. The government also withdrew a promise to permit some 20,000 Soviet Zone Protestants to join in the Evangelical Church Day Rally at Stuttgart the end of August; this is the biggest Protestant laymen's gathering in Germany. East German authorities also acted to restrict the German Catholic Day observances planned in Berlin. The purpose is evident--to control religious groups in the Eastern Zone and to restrict the influence of the churches.

A West German news agency reported that the communists are planning to expropriate church properties and lands in the Soviet Zone. The "improper" administration of the properties under ecclesiastical auspices would be alleged to justify the seizures. So church activity would be limited strictly to the holding of religious services.

Dr. von Thadden, head of the Church Day meeting, said that the travel ban was a deadening blow to evangelical Christians and "obviously intended to deprive us of the last visible bond of community. This hour makes it clear that freedom is not a thing to be taken for granted but is a responsibility which we are obliged to cherish not only for ourselves but for our brothers."

ENGLAND

Lutherans in England are discussing the prospects of a united church. After a recent conference of the Lutheran Council of Great Britain, Rev. W. Fierla, the head of the Polish Lutheran Church in England, and one of the most enthusiastic supporters of the project, said, "Sooner or later we must build up a United Lutheran Church in Great Britain. We may have to give up much, but we will gain more." Rev. R. Muziks, speaking for the Latvian Lutherans, declared that "we have been growing together more and more in doctrine these past few years, and we would welcome a United Lutheran Church." The Germans were more reserved. A United Lutheran Church in Great Britain, several representatives agreed, was "a great vision" but said there were so many legal, traditional, and doctrinal difficulties to overcome that the hope for such a church was doubtful.

However, the unanimous decision was made to ask the Lutheran Council to work out theses concerning doctrine and practice which can be discussed first with the pastors and later with the members of the congregations.

* * *

Published by
National Lutheran Council
327 South La Salle Street
Chicago 4, Illinois

For the spiritual care of Latvians of Lutheran faith, recently resettled in the United States

For information write to the above address
Attention: Latvian Paper